

Utvalg: Kontrollutvalet
Møtestad: Kommunestyresalen, Kommunehuset
Dato: 17.02.2015
Tidspunkt: 14:00

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er ved **å ringa** til Kari Nygard tlf. 55 23 94 06 / 916 64 183 eller til Hogne Haktorson, tlf. 55 23 94 53/911 05 982.

Til varamedlemar er denne innkallinga å sjå på som ei orientering.
Dersom det vert aktuelt at varamedlemar må møta, vil det bli gjeve nærmare beskjed.

Det er planlagt at Kari Nygard møter frå sekretariatet, på dette møtet.

Jens Harald Abotnes
kontrollutvalsleiar

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kari Nygard
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Kopi: Vararepresentantar til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Rådmann

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
PS 1/15	Godkjenning av innkalling og sakliste		
PS 2/15	Godkjenning av protokoll frå forrige møte		
PS 3/15	Orienteringssak om arbeid med etikk i Samnanger kommune		2014/239
PS 4/15	Orienteringssak om prosess med utlysing av låneopptak for Samnanger kommune		2014/231
PS 5/15	Orienteringssak - løypemelding om arbeid med forvaltningsrevisjon om internkontroll i Samnanger kommune		2014/226
PS 6/15	Planlegging av kurs for kontrollutvalet, andre politikarar og administrasjon, i regi av Deloitte		2014/426
PS 7/15	Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS - Invitasjon til deltaking		2015/12
PS 8/15	Årsmelding for kontrollutvalet i Samnanger kommune for 2014		2014/236
PS 9/15	Møteplan for kontrollutvalet i Samnanger kommune sine møter i 2015		2014/233
PS 10/15	Referatsaker		
RS 2/15	Budsjett 2015 for kontroll og tilsyn og førebels rekneskap pr. 31.12.14		2014/230
RS 3/15	Statusrapport etter selskapskontroll Business Region Bergen pr. desember 2014		2014/227
RS 4/15	BIR - Gjennomførte interne forvaltningsrevisjonar		2014/190
RS 5/15	Evaluering av kontrollutval og kontrollutvalssekretariat - Rapport		2014/382
RS 6/15	Brev om ikrafttreding av endringar i kommunelova og offentleglova		2015/8
PS 11/15	Gjennomgang av møteprotokollar		2014/232
PS 12/15	Eventuelt		

PS 1/15 Godkjenning av innkalling og sakliste

PS 2/15 Godkjenning av protokoll frå forrige møte

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Arkivsak: 007
Arkivnr: 2014/239-1
Sakshandsamar: Kari Marie Nygard

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	3/15	17.02.2015

Orienteringssak om arbeid med etikk i Samnanger kommune

Bakgrunn:

Det er sendt slik førespurnad til rådmann:

«Kontrollutvalet ønsker på sitt neste møte å setje tema om etikk-arbeid i Samnanger kommune opp som orienteringssak. Rådmann vert difor bedt om å koma i møte 17.02.15, for å orientera om arbeid med etikk-arbeid og etiske retningslinjer / etiske prinsipp i Samnanger kommune.

Ei orientering om etikk-arbeid i kommunen kan t.d. innehalda:

- Kva er gjort på området siste året ?*
- Kva er planlagt å gjera vidare framover ?*
- Er det halde kurs eller seminar innan temaet ?*
- Har dette vore sett på agendaen i interne møter i kommunen, t.d. leiarmøter ?*
- Kor kjende er etiske retningslinjer / prinsipp blant tilsette og politikarar ?*
- Viser og til avsnitt om etikk i årsmeldinga til kommunen for 2013, og korleis dette er arbeidd vidare med i 2014.»*

I årsmelding for Samnanger kommune for 2013 skriv rådmann i avsnitt om etikk:

«I fylgje § 48 i kommunelova skal det i årsmeldinga ” redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten.” Kap. 2 i personalvedtektene for Samnanger kommune omhandlar etiske prinsipp både for tilsette og folkevalde. M.a. i pressa har det vore eit ekstra fokus på korrupsjon også i offentleg sektor. Kommunane gjer mange og store innkjøp, og lov om offentleg anskaffelser er meint å redusera faren for korrupsjon. Samnanger har vedteke retningslinjer som er strengare enn lovkrav når det gjeld når ein skal henta inn tilbud frå fleire tilbydarar. Ved mange høve vert nok regelverket rundt innkjøp opplevd som forseinkande og også fordyrande av mange av våre tilsette. Sjølv om dette kan vera tilfelle, er det ikkje akseptabelt med brot på dette regelverket. I organisasjonen vår er det nok behov for auka kompetanse og informasjon både om regelverket og også om dei avtalane som er gjort med leverandørar gjennom innkjøpssamarbeidet med Bergen kommune.

Det er og laga retningslinjer i kommunen for utlysning av ledige stillingar som tilseier at alle stillingar, det vera seg faste stillingar eller vikariat skal lysast ut.

Samnanger kommune ynskjer å ha høg etisk standard også på mellommenneskjelege relasjonar. Det vera seg mellom tilsette og brukarane, mellom tilsette og politikarar, med kollegaer og også mellom brukarane (t.d elevar). Mobbing er også eit spørsmål om etikk. Leiarane har eit særleg ansvar for at dette vert etterlevd.»

Ut frå dette vert orienteringssaka lagt fram for kontrollutvalet

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tek informasjonen til orientering

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Kari Marie Nygard
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Arkivsak: 216
Arkivnr: 2014/231-30
Sakshandsamar: Kari Marie Nygard

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	4/15	17.02.2015

Orienteringssak om prosess med utlysning av låneopptak for Samnanger kommune

Bakgrunn:

På siste møte i kontrollutvalet, 02.12.14, var revisjonsplan og oppsummering etter interimrevisjonsarbeid oppe til handsaming. I den sammenheng opplyste revisor at kommunen nå er i ferd med å gjennomføre utlysning med tanke på å hente inn tilbud på låneopptak. Kontrollutvalet bad da om at det var ønske om å få ei orientering om prosessen og arbeidet med denne saka.

Stikkord som kontrollutvalet bad om å få orientering om er:

- Planlegging og gjennomføring av dette arbeidet.
- Kapasitet og kompetanse for gjennomføringa.

Det er stadfesta frå administrasjonen v/rådmann at kontrollutvalet kan få informasjon om denne saka nå i dette møtet.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tek informasjonen til orientering.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Kari Marie Nygard
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Arkivsak: 217
Arkivnr: 2014/226-9
Sakshandsamar: Kari Marie Nygard

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	5/15	17.02.2015

Orienteringssak - løypemelding om arbeid med forvaltningsrevisjon om internkontroll i Samnanger kommune

Bakgrunn

I kontrollutvalsmøte 01.10.14 vedtok kontrollutvalet å gjennomføra forvaltningsrevisjon innan «Intern kontroll og organisering», og bestilte prosjektplan. Prosjektplanen vart sendt ut til kontrollutvalet til gjennomsyn og uttale. Planen blei endeleg godkjent av kontrollutvalsleiar i samråd med sekretariat, og bestilling av arbeidet vart sendt til Deloitte 16.10.14.

Kontrollutvalet har bede om å få orientering undervegs om arbeidet med forvaltningsrevisjonen. Det vart gjeve slik orientering i møte 02.12.14. Deloitte vert og beden om å gje ei orientering om stoda i arbeidet i møte 17.02.14.

I prosjektplanen finn ein og tidsplan for arbeidet, og der står det at rapport etter arbeidet skal vera slutført og levert til sekretariatet innan mai 2015. Kontrollutvalet må ta omsyn til dette når møteplan for 2015 vert sett opp. Kontrollutvalet må og drøfte ressursbruk og kostnad med prosjektet, og vurdere dette ut frå vedteke budsjett for 2015. Opplysningar om dette vil bli lagt fram i møte.

Med dette vert orienteringssaka lagt fram for kontrollutvalet.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tek informasjonen til orientering

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Kari Marie Nygard
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Besøksadresse: Agnes Mowinckelsgt. 5 - Postadresse: Postboks 7900. 5020 Bergen - Telefon 55 23 90 00
Direkte telefon 55239406 – Mobil 91664183 - E-postadresse: kari.nygard@hfk.no eller kontrollutvalet@hfk.no
Bankgironr. 5201 06 74239 - Foretaksnr. NO 938 626 367 mva.

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Arkivsak: 085
Arkivnr: 2014/426-4
Sakshandsamar: Kari Marie Nygard

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	6/15	17.02.2015

Planlegging av kurs for kontrollutvalet, andre politikarar og administrasjon, i regi av Deloitte

Bakgrunn

Saka vart drøfta på siste møte i kontrollutvalet, 02.12.14, og følgjande er ført i møteprotokollen:

«*Handsaming i møtet:*

Kontrollutvalet drøfta kursoversikten. Det kom ingen forslag til tema for kurs i regi av kontrollutvalet. Konklusjonen vart at sekretariatet tek kontakt med administrasjonen og ordførar, for å høyra om det er aktuelle kurstema, og at evt. innspel vert å planlegga vidare før neste kontrollutvalsmøte. Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak:

- 1. Kontrollutvalet vil ikkje peika ut aktuelle kurs-tema på dette møtet.*
- 2. Sekretariatet tek kontakt med administrasjonen og ordførar for å få tilbakemelding om kurs-tema som kan vera aktuelle.*
- 3. Saka vert så å koma tilbake til på neste møte.»*

Sekretariatet har hatt kontakt med rådmann og ordførar og invitert dei til møte for å drøfta saka i lag med kontrollutvalet, og der Deloitte og vil vera til stades. I møte må ein drøfte kva tema som kan vera aktuelle å gjennomføra kurs i. Tidspunkt for kurs-arrangement må og diskuterast.

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Kari Marie Nygard
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Arkivsak: 216
Arkivnr: 2015/12-1
Sakshandsamar: Kari Marie Nygard

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	7/15	17.02.2015

Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS - Invitasjon til deltaking

Bakgrunn:

Frå kontrollutvalet i Kvam herad er det kome invitasjon til deltaking i prosjekt med selskapskontroll av Storeholmen VTA AS. Invitasjonen er datert 23.01.15, og er sendt til Hordaland fylkeskommune, kontrollutvalet og Samnanger kommune, kontrollutvalet. Viser til vedlegg som følgjer saka:

- invitasjonsbrevet datert 23.01.15
- saksutgreiing til kontrollutvalet i Kvam herad sitt møte 01.12.14
- prosjektplan for selskapskontroll av Storeholmen VTA AS

Av invitasjonsbrevet, saksutgeiinga til KUV i Kvam herad og prosjektplan går bakgrunn for å gjennomføra dette selskapskontroll-prosjektet fram. Her finn ein og opplysningar om vedtak i saka frå Kvam herad sitt kontrollutval, opplysningar om organisering av arbeidet og skisse til kostnadsfordeling mellom dei kommunane som eventuelt vil delta i prosjektet.

Spørsmål som er stilt i invitasjonen er:

1. Ønskjer kommunen / fylkeskommunen at Deloitte skal gjennomføre eigarskapskontroll av Storeholmen VTA AS ?
2. Ønskjer kommunen / fylkeskommunen å delta i forvaltningsrevisjon som Deloitte skal gjennomføre av Storeholmen VTA AS ?

Drøfting

I plan for selskapskontroll for Samnanger kommune er selskapskontroll av Storeholmen VTA AS prioritert som nr. 2 av prosjekt som skal gjennomførast. Ut frå at dette er eit prioritert selskap i planen, vedtok kontrollutvalet i Samnanger at dei ønskte å besøka Storeholmen VTA AS . I samband med møte i kontrollutvalet 01.10.14, vart det gjennomført bedriftsbesøk hjå Storeholmen VTA AS og Nordheimsund Industri AS i Øystese og Norheimsund. Kontrollutvalet fekk då grundig og god gjennomgang og orientering om bedrifta.

Kontrollutvalet i Samnanger har fått orientering i tidlegare møter om at kontrollutvalet i Kvam herad var i ferd med å bestilla selskapskontroll av Storeholmen VTA AS. Når slik informasjon har vore gjeve har kontrollutvalet signalisert at ein ikkje har ønske om å delta i eit slikt selskapskontroll-prosjekt. Kontrollutvalet

har også signalisert dette ut ifrå at budsjettramma som kontrollutvalet i Samnanger kommune har til disposisjon, er svært knapp. Innafor vedteke budsjettramme for 2015 er det heller ikkje midlar til å delta i prosjektet.

Konklusjon

Med dette som bakgrunn rår sekretariatet til at kontrollutvalet takkar nei til invitasjonen til å delta i selskapskontroll av Storeholmen VTA AS.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet i Samnanger kommune takkar nei til deltaking i selskapskontroll av Storeholmen VTA AS.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Kari Marie Nygard
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

«Hordaland fylkeskommune, kontrollutvalet»
«Samnanger kommune, kontrollutvalet»

Vår sakshandsamar: Kjartan Haugsnes

Dykkar ref.: «REF»
Vår ref: 2014/404
Vår dato: 23.01.2015

Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS – Invitasjon til deltaking.

Bakgrunn for saka:

I Kvam herad sin vedtekne plan for selskapskontroller Storeholmen VTA AS eit av dei prioriterte selskapa for selskapskontroll for perioden 2012-2016.

I forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 13, Selskapskontroll, står det m.a. dette under merknader:

"I kommunalt/fylkeskommunalt eid selskap med mange eiere som hver for seg gjennom sine kontrollutvalg kan kreve innsyn i selskapet for å gjennomføre selskapskontroll etter denne bestemmelsen, kan det være hensiktsmessig at slikt innsyn blir samordnet gjennom avtale mellom deltakerne/eierne."

Vidare står det m.a. dette på side 114 i kontrollutvalgsboka:

"Dersom selskapet som skal kontrollerast er eigd av fleire kommunar, vil det vere føremålstenleg at kontrollutvala i eigarkommunane samordnar kontrollen for å unngå unødig belastning for selskapet."

På bakgrunn av dette gjorde kontrollutvalet i Kvam herad slikt vedtak i sak 39/14 i møte 01.12.2014:

1. Kontrollutvalet godkjenner prosjektplan Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS frå Deloitte AS, dagsett 18.11.2014, både gjeldande pkt. A om eigarskapsforvaltning og pkt. B om drift.
2. Selskapskontrollen vert gjennomført i høve prosjektplanen sitt punkt 4.2, Ressursbruk.
3. Prosjektplanen vert å sende som invitasjon til deltaking til dei andre eigarkommunane med svarfrist 28.02.2015. Kostnad for prosjektet vert utrekna i høve eigardel i selskapet.
4. Kontrollutvalet i Kvam herad vil gjennomføre selskapskontroll av Storeholmen VTA AS uavhengig av om dei andre eigarkommunane deltek eller ikkje.
5. Endeleg rapport, inkludert uttale frå rådmann og selskapet vert sendt sekretariatet innan utgangen av mai månad 2015.

Saksframlegg og saksprotokoll frå dette møtet samt prosjektplan frå Deloitte ligg ved.

Drøfting:

I tråd med punkt 3 i vedtaket i kontrollutvalet i Kvam herad 01.12.2014 vert kontrollutvalet i Samnanger kommune og kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune invitert til å delta i ein felles selskapskontroll av Storeholmen VTA AS

Av prosjektplanen frå Deloitte går det fram at prosjektet kan gjennomførast i to delar:

Eigarskapskontroll: A) Problemstillingar knytt til den kommunale eigarskapsforvaltninga
Forvaltningsrevisjon: B) Problemstillingar knytt til drifta i selskapet

Kontrollutvalet i Kvam herad har vald å gjennomføre begge desse delane, men det er fullt mogeleg å berre gjennomføre ein av delane. Kostnadene med å delta i **eigarskapskontroll** for eigen kommune sin eigarskapsforvaltning, er i prosjektplan berekna til 50 timar for den einskilde kommune/fylkeskommune. I tillegg kan Deloitte fakturere inntil 4 timar for koordinering og inntil 6 timar for utarbeiding av tilpassa rapport til kommunen og presentasjon på KU møte for kvar kommune/fylkeskommune. Det kan og kome til noko ekstra kostnad om kommunen/fylkeskommunen ønskjer at Deloitte skal presentere den ferdige rapporten i kommunestyre/fylkesting. Dette vert i tilfelle avtala med det einskilde kontrollutval.

Aktuell kommune/fylkeskommune sin andel av kostnadene dersom ein ønskjer å delta i forvaltningsrevisjon i Storeholmen VTA AS, kan bereknast etter ein slik modell:

Ved gjennomføring av forvaltningsrevisjon i Storeholmen VTA AS skal kostnadene delast mellom dei kommunane (fylkeskommunen) som vil vera med ut frå forholdsvis eigarskap.

Alle tre er med:

Samnanger kommune: Eigardelar 100%, som er med $90,91 \% \times 9,09 = 10 \%$ av kostnadene
Dette utgjør då 15 timar

Hordaland fylkeskommune: Eigardelar 100%, som er med $90,91 \% \times 36,36 = 40 \%$ av kostnadene
Dette utgjør då 60 timar

Kvam herad: Eigardelar 100%, som er med $90,91 \% \times 45,45 = 50 \%$ av kostnadene
Dette utgjør då 75 timar

Berre Samnanger kommune og Kvam herad: Eigardeler 100%, som er med $54,54 \% \times 9,09 \% = 16,66 \%$ av kostnadene må dekkast av Samanger. Dette utgjør då 25 timar

Berre Hordaland fylkeskommune og Kvam herad: Eigardeler 100%, som er med $81,81 \% \times 36,36 = 44,4 \%$ av kostnadene må dekkast av Hordaland fylkeskommune. Dette utgjør då 66,5 timar

Timeprisen som vert lagt til grunn i dette prosjektet er timeprisen den einskilde kommune har i sin avtale med Deloitte.

Det kan elles opplysast om at det er ei målsetting å laga ein felles revisjonsrapport til alle eigarkommunane som vil delta når det gjeld **forvaltningsrevisjon** medan det vert laga rapport til kvar einskild kommune for dei som vel **eigarskapskontrollen**.

Konklusjon:

Ut frå dette ber vi om at kontrollutvalet i Samnanger kommune og kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune tek stilling til desse spørsmåla:

1. Ønskjer kommunen/fylkeskommunen at Deloitte skal gjennomføre eigarskapskontroll av Storeholmen VTA AS?
2. Ønskjer kommunen/fylkeskommune å delta i forvaltningsrevisjon som Deloitte skal gjennomføre av Storeholmen VTA AS?

Vi ber om at svar vert sendt hit seinast innan 28.02.2015.

Med helsing

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
spesialrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg

- 1 Saksprotokoll kontrollutvalet i Kvam 011214 Prosjektplan Storeholmen VTA
- 2 Saksframlegg kontrollutvalet i Kvam herad 011214, Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS
- 3 Prosjektplan frå Deloitte, Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS

Kopi til:

Deloitte AS Postboks 6013 Postterminalen 5892 BERGEN

Kvam herad

Sekretariat for kontrollutvalet

Arkivsak: 216
Arkivnr: 2014/404-7
Sakshandsamar: Kjartan Haugsnes

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Kvam herad		

Prosjektplan selskapskontroll Storeholmen VTA AS

Bakgrunn for saka.

Kontrollutvalet i Kvam herad gjorde slikt vedtak i kontrollutvalet sitt møte 20.10.2014 sak 33/14

1. *Kontrollutvalet ber Deloitte AS utarbeide prosjektplan for selskapskontroll i Storeholmen VTA.*

2. *Det vert teke utgangspunkt i desse momenta/problemstillingane:*

- *Kontrollutvalet ønskjer å tinge prosjektplan for eigarskapskontroll og selskapskontroll med forvaltningsrevisjon.*
- *Revisor skal sjå på måloppnåing, ressursbruk og regeletterleving i selskapet.*
- *Revisor skal sjå på korleis selskapet fungerer i høve dei som har arbeidet sitt der.*
- *Selskapet er særst allsidig og har hatt stor vekst i arbeidsoppgåver, men er Storeholmen stor nok til å dekke behovet til eigarkommunane på attføringsdelen og arbeidstrening*
- *Eigarskapsstyring, kven bestemmer?*
- *Stort kontrollspenn*
- *Fylkeskommunen kjøper praksisplassar. Fungerer dette etter intensjonane?*
- *Samarbeidet mellom NAV og Storeholmen*
- *Samarbeid mellom eigarane? Hordaland fylkeskommune, Samnanger kommune, Kvam herad og Jondal og Kvam NFU (Norsk forbund for utviklingshemmede)*

3. *Kontrollutvalet ber Deloitte AS legga fram prosjektplan innan: 17.11.2014*

4. *Prosjektplan skal handsamast i kontrollutvalet sitt møte 1. desember 2014*

5. *Prosjektplanen skal og innehalde forslag til timebruk, når rapporten kan handsamast i kontrollutvalet, og forslag til kostnadsfordeling mellom eigarane.*

6. *Prosjektplanen vert å sende som invitasjon til dei andre eigarane Storeholmen VTA, med frist for attendemelding om deltaking innan 15.01.2014*

Besøksadresse: Agnes Mowinckelsgt. 5 - Postadresse: Postboks 7900. 5020 Bergen - Telefon 55 23 90 00
Direkte telefon 55239418 – Mobil 90189542 - E-postadresse: kjartan.haugsnæs@hfk.no eller kontrollutvalet@hfk.no
Bankgironr. 5201 06 74239 - Foretaksnr. NO 938 626 367 mva.

Sekretariatet mottok prosjektplan frå Deloitte AS 18. november 2014 og så langt sekretariatet kan sjå er prosjektplanen utarbeida i samsvar med tinging frå kontrollutvalet.

Drøfting:

Deloitte AS har laga ein sær s utfyllande og god prosjektplan for selskapskontroll av Storeholmen VTA.

Deloitte skriv slik om føremålet med revisjonen:

«Føremålet med selskapskontrollen er å undersøke og vurdere Kvam herad si eigarstyring av Storeholmen VTA AS. Vidare vil føremålet med selskapskontrollen vere å undersøke om selskapet har etablert system og rutinar for å sikre at selskapet driver i samsvar med vedtekter, politiske vedtak og regelverk.»

Og følgjande overordna problemstillingar vil bli undersøkt:

(A) Problemstillingar knytt til heradet si eigarskapsforvaltning:

1. I kva grad har heradet etablert tydelege føringar for heradet si eigarskapsforvaltning av Storeholmen VTA?

a. Utøver Kvam herad eigarstyring av Storeholmen VTA i samsvar med sentrale tilrådingar frå KS?

b. Utøver Kvam herad eigarstyring av Storeholmen VTA i samsvar med kommunen sine retningslinjer for eigarstyring?

c. Har Kvam herad etablert rutinar for å sikre at heradet blir tilstrekkeleg informert om drifta og utviklinga i selskapet?

2. I kva grad er det tilstrekkeleg med samhandling mellom Kvam herad og dei andre eigarane når det gjeld eigarstyring og oppfølging av Storeholmen VTA?

a. I kva grad har eigarane tilstrekkeleg med rutinar for dialog og samhandling?

b. I kva grad er eigarane einige om eigarstyringa og måla for selskapet?

(B) Problemstillingar knytt til drifta i Storeholmen VTA:

3. I kva grad blir sentrale krav og retningslinjer som eigarane stiller til selskapet etterlevd av Storeholmen VTA?

4. I kva grad driv Storeholmen VTA si verksemd i samsvar med sitt vedtektsfesta føremål og andre mål som er sett for selskapet?

5. I kva grad er drifta og tilbodet om tiltaksplassar tilpassa etterspurnaden frå kommunane?

6. I kva grad fungerer selskapet sitt tilbod om praksisplassar i samsvar med intensjonen?

7. I kva grad har selskapet tilfredsstillande samhandling med NAV?

8. Har selskapet system og rutinar som bidrar til å sikre etterleving av sentrale krav innanfor regelverket knytt til:

a. Lov om arbeidsmarkedsstenester og forskrift om arbeidsrettede tiltak

b. Internkontrollforskrifta knytt til HMT

c. Aksjelova

9. I kva grad har selskapet gjort ei vurdering av om det er underlagt offentleglova og regelverk om offentlege anskaffingar?

10. I kva grad har verksemda etablert eit tilfredsstillande kvalitetssystem?

11. I kva grad har selskapet etablert rutinar for å inkludere brukarane i prosessar knytt til utviklinga av selskapet?

a. I kva grad er det etablert brukarfora og eller ordningar med brukarrepresentasjon?

b. I kva grad opplever brukarane at tilbodet frå selskapet er tilpassa deira behov?

12. Har selskapet system og rutinar som bidrar til å sikre ein økonomisk forsvarleg drift?

a. Når selskapet dei økonomiske måla som er sett for selskapet?

b. Har selskapet ein forsvarlig eigenkapital jf. aksjelova § 3-4?

c. I kva grad har selskapet etablert rutinar for utarbeiding og oppfølging av budsjett?

Når det gjeld deltaking fra andre eigarar skriv Deloitte AS slik:

«Dersom kontrollutvalet i andre eigarkommunar ønskjer å delta i gjennomføringa av selskapskontrollen kan problemstillingane knytt til den kommunale eigarskapsforvaltninga (A) bli undersøkt for kvar eigarkommune. Handsaminga av problemstillingane knytt til drifta i selskapet (B) vil vere den same for alle eigarkommunane.»

I punkt 4.2 Ressursbruk, er det gjort greie for timeforbruk for prosjektet. Sekretariatet har ingen merknader til dette.

Konklusjon.

Sekretariatet tilrår kontrollutvalet å godkjenne prosjektplanen og invitere dei andre eigarane til å delta i prosjektet i høve vedtaket frå 20.10.2014

Endeleg rapport, inkludert uttale frå rådmann og selskapet vert sendt sekretariatet innan utgangen av mai månad 2015

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet godkjenner prosjektplan Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS frå Deloitte AS, dagsett 18.11.2014, både gjeldande pkt. A om eigarskapsforvaltning og pkt. B om drift.
2. Selskapskontrollen vert gjennomført i høve prosjektplanen sitt punkt 4.2, Ressursbruk.
3. Prosjektplanen vert å sende som invitasjon til deltaking til dei andre eigarkommunane med svarfrist 28.02.2014. Kostnad for prosjektet vert utrekna i høve eigardel i selskapet.
4. Kontrollutvalet i Kvam herad vil gjennomføre selskapskontroll av Storeholmen VTA AS uavhengig av om dei andre eigarkommunane deltek eller ikkje.
5. Endeleg rapport, inkludert uttale frå rådmann og selskapet vert sendt sekretariatet innan utgangen av mai månad 2015.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
spesialrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg

1 Prosjektplan selskapskontroll Storeholmen VTA AS

Selskapskontroll | Kvam herad

Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS

Prosjektplan/engagement letter

November 2014

Innhald

1. Innleiing	3
1.1 Innleiing	3
1.2 Om selskapet.....	3
1.3 Føremål og problemstillingar	4
1.4 Deltaking frå andre eigarkommunar	5
2. Metode	6
2.1 Innleiing	6
2.2 Dokumentanalyse.....	6
2.3 Intervju	6
2.4 Verifisering og høyring.....	6
2.5 Kvalitetssikring.....	6
3. Kontrollkriterium	7
3.1 Innleiing	7
3.2 Lov og forskriftskrav for arbeidsmarkedsbedrifter	7
3.3 Avtale med og kravspesifikasjon frå NAV	7
3.4 Aksjelova	7
3.5 Helse, miljø og tryggleiksarbeid (HMT)	8
3.7 Selskapet sine vedtekter	15
3.8 Kommunale dokument og vedtak.....	15
3.8.1 Retningslinjer for kommunalt eigarskap	15
3.8.2 Andre kommunale vedtak.....	15
4. Tid og ressursbruk	16
4.1 Nøkkelpersonell.....	16
4.2 Ressursbruk.....	16
4.3 Gjennomføringsplan	16

1. Innleiing

1.1 Innleiing

Deloitte har i samsvar med bestilling frå kontrollutvalet utarbeidd ein prosjektplan for selskapskontroll av Storeholmen VTA AS. I følgje kommunelova § 77 nr. 5 skal kontrollutvalet sjå til at det blir ført kontroll med forvaltninga av kommunen sine interesser i selskap m.m. Gjennom selskapskontroller vil ein mellom anna undersøke om krava kommunen set til eigarskapsutøvinga og til selskapet blir etterlevd. Selskapskontroll er eit viktig verktøy for kontrollutvalet for å sikre demokratisk innsyn og kontroll i eigarskapsforvaltninga og selskapa kommunen har eigarskap i.

Selskapskontroll kan i hovudsak delast mellom to ulike typar kontrollar.

1. Eigarskapskontroll
2. Forvaltningsrevisjon i selskap

Eigarskapskontroll er den obligatoriske delen av selskapskontrollen og handlar i stor grad om korleis kommunen forvaltar eigarskapa sine. Fokuset er retta mot kommunen som eigar, og korleis kommunen gir føringar og følgjer opp eigarskapa. Når det gjelder **forvaltningsrevisjon i selskap** så er dette ein frivillig del av selskapskontrollen som blir basert på konkrete risiko- og vesentlegsvurderingar av eigarskapa og selskapet det gjeld. Ein slik forvaltningsrevisjon handlar i hovudsak om å undersøke forhold knytt til selskapet sine plikter og oppgåver. Ved forvaltningsrevisjon av selskap kan mellom anna måloppnåing, ressursbruk og regeletterleving i selskapet kontrollerast.

Det kan også gjennomførast kontrollar som kombinerer element frå dei to nemnte formene. Selskapskontrollen som er foreslått her er ein slik kombinasjon av eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon av selskapet.

1.2 Om selskapet

Storeholmen VTA AS blei stifta i 1987 og selskapet tilbyr produkt og tenester utført av personer som treng tilrettelagt arbeid og arbeidstrening. Selskapet sitt vedtektsfesta føremål er «attføring og/eller sysselsetting av yrkeshemmede».

Storeholmen VTA har eit styre på fem representantar.

Eigarane til verksemda er:

- Kvam Herad 45.45 %
- Hordaland fylkeskommune 36.36 %
- Samnanger Kommune 9.09 %
- Kvam Og Jondal Lag Av Nfu 9.09 %

1.3 Føremål og problemstillingar

Føremålet med selskapskontrollen er å undersøke og vurdere Kvam herad si eigarstyring av Storeholmen VTA AS. Vidare vil føremålet med selskapskontrollen vere å undersøke om selskapet har etablert system og rutinar for å sikre at selskapet driver i samsvar med vedtekter, politiske vedtak og regelverk. Følgjande overordna problemstillingar vil bli undersøkt:

(A) Problemstillingar knytt til heradet si eigarskapsforvaltning:

1. I kva grad har heradet etablert tydelege føringar for heradet si eigarskapsforvaltning av Storeholmen VTA?
 - a. Utøver Kvam herad eigarstyring av Storeholmen VTA i samsvar med sentrale tilrådingar frå KS?
 - b. Utøver Kvam herad eigarstyring av Storeholmen VTA i samsvar med kommunen sine retningslinjer for eigarstyring?
 - c. Har Kvam herad etablert rutinar for å sikre at heradet blir tilstrekkeleg informert om drifta og utviklinga i selskapet?
2. I kva grad er det tilstrekkeleg med samhandling mellom Kvam herad og dei andre eigarane når det gjeld eigarstyring og oppfølging av Storeholmen VTA?
 - a. I kva grad har eigarane tilstrekkeleg med rutinar for dialog og samhandling?
 - b. I kva grad er eigarane einige om eigarstyringa og måla for selskapet?

(B) Problemstillingar knytt til drifta i Storeholmen VTA:

3. I kva grad blir sentrale krav og retningslinjer som eigarane stiller til selskapet etterlevd av Storeholmen VTA?
4. I kva grad driv Storeholmen VTA si verksemd i samsvar med sitt vedtektsfesta føremål og andre mål som er sett for selskapet?
5. I kva grad er drifta og tilbodet om tiltaksplassar tilpassa etterspurnaden frå kommunane?
6. I kva grad fungerer selskapet sitt tilbod om praksisplassar i samsvar med intensjonen?
7. I kva grad har selskapet tilfredsstillande samhandling med NAV?
8. Har selskapet system og rutinar som bidrar til å sikre etterleving av sentrale krav innanfor regelverket knytt til:
 - a. Lov om arbeidsmarkedstjenester og forskrift om arbeidsrettede tiltak
 - b. Internkontrollforskrifta knytt til HMT
 - c. Aksjelova
9. I kva grad har selskapet gjort ei vurdering av om det er underlagt offentleglova og regelverk om offentlege anskaffingar?
10. I kva grad har verksemda etablert eit tilfredsstillande kvalitetssystem?
11. I kva grad har selskapet etablert rutinar for å inkludere brukarane i prosessar knytt til utviklinga av selskapet?
 - a. I kva grad er det etablert brukarfora og eller ordningar med brukarrepresentasjon?
 - b. I kva grad opplever brukarane at tilbodet frå selskapet er tilpassa deira behov?

12. Har selskapet system og rutinar som bidrar til å sikre ein økonomisk forsvarleg drift?
- a. Når selskapet dei økonomiske måla som er sett for selskapet?
 - b. Har selskapet ein forsvarlig eigenkapital jf. aksjelova § 3-4?
 - c. I kva grad har selskapet etablert rutinar for utarbeiding og oppfølging av budsjett?

1.4 Deltaking frå andre eigarkommunar

Dersom kontrollutvalet i andre eigarkommunar ønskjer å delta i gjennomføringa av selskapskontrollen kan problemstillingane knytt til den kommunale eigarskapsforvaltninga (A) bli undersøkt for kvar eigarkommune. Handsaminga av problemstillingane knytt til drifta i selskapet (B) vil vere den same for alle eigarkommunane.

2. Metode

2.1 Innleiing

Deloitte utfører selskapskontroll i samsvar med kapittel 6 i forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner, RSK 001, standard for forvaltningsrevisjon og rettleiar for gjennomføring av selskapskontroll utarbeidd av NKRF¹.

2.2 Dokumentanalyse

Innsamla dokumentasjon og kjeldemateriale i form av lover, kommunale vedtak, relevant selskapsinformasjon, og dokumentasjon på etterleving av interne rutinar og regelverk m.m. vil bli analysert. Innsamla kildemateriale vil bli vurdert i forhold til kontrollkriteriene.

2.3 Intervju

For å få supplerande informasjon til skriftlige kjelder vil Deloitte intervjuje personar frå selskapet og representantar frå Kvam herad (ev frå andre kommunar om dei er med på selskapskontrollen).

Aktuelle intervjupersonar er administrativt tilsette i Kvam herad med særskilt ansvar/ arbeidsoppgåver knytt til oppfølging av selskapet og Kvam herad sin generalforsamlingsrepresentant i selskapet. Vidare vil revisjonen gjennomføre intervju med styreleiar og administrasjonen i selskapet. Vi vil også, om mogleg, intervjuje representantar frå brukarane. Vi tek sikte på å gjennomføre om lag 6 intervju. Endelig utval av personar som skal intervjuast eller svare på spørsmål vil bli gjort etter innleiande dokumentanalyse.

2.4 Verifisering og høyring

Oppsummering av intervju vil bli sendt til intervjuobjekt for verifisering. Det er informasjon frå det verifiserte intervjuet som vil bli nytta i rapporten.

Faktadelen i rapporten vil bli sendt til rådmannen for verifisering. Deretter vil heile rapporten, inkludert vurderingsdel og forslag til tiltak, bli sendt til rådmannen for uttale. Rådmannen sin uttale vil bli vedlagt den endelege rapporten.

2.5 Kvalitetssikring

Kvalitetssikring av selskapskontrollar er underlagt krava til kvalitetssikring i Deloitte Policy Manual (DPM), og Deloitte har valt å leggje forvaltningsrevisjonsstandard RSK 001 til grunn også ved gjennomføring av selskapskontrollar. Dette gjer at prosessen for kvalitetssikring av selskapskontroller er lik prosessen med kvalitetssikring av forvaltningsrevisjonar.

¹ Selskapskontroll - fra a –å. (Praktisk veileder), Utarbeidd av NKRF 2010.

3. Kontrollkriterium

3.1 Innleiing

Kontrollkriteria vil bli henta frå og utleia av autoritative kjelder, rettsreglar, politiske vedtak og fastsette retningslinjer. Kontrollkriteria under er ikkje utømmende for kva som kan vere relevant i kontrollen. Andre kriterium vil kunne komme til dersom det skulle vere naudsynt for å få ei fullstendig undersøking og vurdering av problemstillingane.

3.2 Lov og forskriftskrav for arbeidsmarkedsbedrifter

Arbeidsmarknadsbedriftene er spesielt regulert i lov om arbeidsmarkedstjenester² og i forskrift om arbeidsrettede tiltak³. Hovudføremålet med forskrift om arbeidsrettede tiltak er «å styrke tiltaksdeltakernes muligheter til å få eller beholde arbeid ved å fastsette hvordan ulike arbeidsrettede tiltak eller andre tjenester skal være utformet.»

Av § 1-2 går det fram at *tiltaksdeltakere* er personer som er tatt inn i arbeidsretta tiltak. *Tiltaksarrangører* er verksemder/organisasjonar som gjennomfører arbeidsretta tiltak i samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten. Det går også fram at *skjermet virksomhet* er verksemder med produksjon av varer og/eller tenester, som er etablert med sikte på å tilby personar med nedsett arbeidsevne arbeidstrening, kvalifisering eller varig tilrettelagt arbeid.

Det er Arbeids- og velferdsetaten som godkjenner tiltaksarrangørar (§ 1-10) og kontrollerer at tiltaka blir gjennomført og at tilskot blir nytta som føresettt i forskrift om arbeidsrettede tiltak (§ 1-12 førte ledd).

3.3 Avtale med og kravspesifikasjon frå NAV

Avtale med og kravsspesifikasjon frå NAV vil bli lagt til grunn som kontrollkriterium.

3.4 Aksjelova

Av § 2-2 går minstekrav til vedtekter i eit selskap fram:

1. «selskapets foretaksnavn;
2. den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor;
3. selskapets virksomhet;
4. aksjekapitalens størrelse, jf § 3-1;
5. aksjenes pålydende (nominelle beløp), jf § 3-1;
6. antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer, jf § 6-1;

² LOV 2004-12-10 nr 76: Lov om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven)

³ FOR 2008-12-11 nr 1320: Forskrift om arbeidsrettede tiltak mv. Kapittel 10 Tiltak i arbeidsmarkedsbedrift

7. om selskapet skal ha flere daglige ledere eller om styret eller bedriftsforsamlingen skal kunne bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere, samt i så fall om flere daglige ledere skal fungere som kollektivt organ;
8. hvilke saker som skal behandles på den ordinære generalforsamlingen, jf § 5-5;
9. om selskapets aksjer skal registreres i et verdipapirregister».

I følge aksjelova § 5-1 første ledd representerer aksjeeigarane det øvste mynde i selskapet gjennom generalforsamlinga.

Kvar aksje gjev ei stemme dersom ikkje anna følgjer av lov eller vedtekter (jf. § 5-3). Innan seks månader etter utgangen av kvart rekneskapsår skal selskapet ha gjennomført ordinær generalforsamling (§ 5-5, første ledd). På den ordinære generalforsamlinga skal følgjande saker handsamast og avgjerast (§ 5-5, andre ledd):

- Godkjenning av årsrekneskap og årsmelding, under dette utdeling av utbytte
- Andre saker som etter lova eller vedtektene høyrer inn under generalforsamlinga.

Årsrekneskap, årsmelding og revisjonsmelding skal seinast ei veke før generalforsamling sendast til kvar aksjeeigar med kjent adresse (jf. § 5-5, tredje ledd).

Forvaltninga av selskapet høyrer til under styret, og medlemmene blir valt av generalforsamlinga (jf § 6-3). Styret skal syte for forsvarleg organisering av verksemda (jf. § 6-12) og styret skal føre tilsyn med den daglege leiinga av selskapet og selskapet sine andre verksemdar (jf. § 6-13). Styremedlemmer tenestegjer i to år. I vedtektene kan tenestetida settast kortare eller lenger, men ikkje meir enn fire år (jf § 6-6).

Selskapet skal ha ein dagleg leiar som blir tilsett av styret (jf. § 6-2). Dagleg leiar skal stå for den daglege leiinga av selskapet si verksemd og følgje dei retningslinjer og pålegg som styret gir (jf. § 6-14). Den daglege leiinga omfattar ikkje saker som er av uvanlig art eller av stor betydning (jf. § 6-14). Daglig leder skal sørge for at selskapet sitt rekneskap er i samsvar med lov og forskrifter og at formuesforvaltninga er ordna på ein betryggande måte (jf. § 6-14). Dagleg leiar skal minst kvar fjerde månad gi styret orientering om selskapet si verksemd, stilling og resultatutvikling, og styret kan til ein kvar tid krevje at dagleg leiar gir styret ein orientering om bestemte saker (jf. § 6-15). Det skal bli ført protokoll over styrebehandling (jf. § 6-29).

For selskap der tilsette er representert i styret, skal styret fastsette ein styreinstruks som gir nærmare reglar om styret sitt arbeid og saksbehandling. Instruksjonen skal mellom anna innehalde reglar for kva saker som skal handsamast av styret og dagleg leiars arbeidsoppgåver og plikter overfor styret. Instruksjonen skal også innehalde reglar for innkalling og møtehandsaming (jf. § 6-23).

3.5 Helse, miljø og tryggleiksarbeid (HMT)

Av § 1-1 i arbeidsmiljølova går det fram at føremålet med lova mellom anna er å sikre eit arbeidsmiljø som gir grunnlag for ein helsefremmande og meningsfylt arbeidssituasjon, og som gir tryggleik mot fysiske og psykiske skadeverknader.

Av arbeidsmiljølova § 3-1 går krav til systematisk arbeid med helse, miljø og tryggleik fram:

«(1) For å sikre at hensynet til arbeidstakers helse, miljø og sikkerhet blir ivaretatt, skal arbeidsgiver sørge for at det utføres systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid på alle plan i virksomheten. Dette skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte.

(2) Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid innebærer at arbeidsgiver skal:

- a) fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet,
- b) ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt,
- c) kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risikoforholdene i virksomheten, utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen,
- d) under planlegging og gjennomføring av endringer i virksomheten, vurdere om arbeidsmiljøet vil være i samsvar med lovens krav, og iverksette de nødvendige tiltak,
- e) iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av denne lov,
- f) sørge for systematisk arbeid med forebygging og oppfølging av sykefravær,
- g) sørge for løpende kontroll med arbeidsmiljøet og arbeidstakernes helse når risikoforholdene i virksomheten tilsier det, jf. bokstav c,
- h) foreta systematisk overvåking og gjennomgang av det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet for å sikre at det fungerer som forutsatt.»

Kravet om å drive systematisk helse-, miljø og tryggleiksarbeid er nærare presisert gjennom *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter* (Internkontrollforskriften). I forskrifta er *internkontroll* definert som «systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen». Det går her fram at den som er ansvarleg for verksemda skal sørge for at internkontroll blir innført og utøvd i verksemda, og at dette blir gjort i samarbeid med arbeidstakarane og deira representantar.

Av § 5 i internkontrollforskrifta går det fram at følgjande forhold må kunne dokumenterast skriftleg:

- Fastsetting av mål for helse, miljø og sikkerheit
- Utarbeiding av oversikt over verksemda sin organisasjon, herunder korleis ansvar, oppgåver og mynde for arbeidet med helse, miljø og tryggleik er fordelt
- Kartlegging av farar og problem og på denne bakgrunn vurdering av risiko, samt utarbeiding av tilhøyrande planar og tiltak for å redusere risikoforholda
- Iverksetting av rutinar for å avdekke, rette opp og førebygge brot på krav fastsett i eller i medhald av helse-, miljø- og sikkerheitslovgjevinga
- Gjennomføring av systematisk overvaking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som føreset.

3.6 Kommunesektorens organisasjon (KS) sine retningslinjer for eigarstyring

Kommunesektorens organisasjon (KS) sitt eigarforum har utarbeidd eit sett med tilrådingar⁴ for korleis kommunale/fylkeskommunale eigarskap bør forvaltast og kva system og rutinar kommunar og fylkeskommunar bør etablere. Av tilrådingane går det innleiingsvis fram følgjande om aktivt eigarskap i kommunar/ fylkeskommunar:

«Et aktivt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av de samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disponeringer og deres markedsposisjon. Samtidig

⁴ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013)

vil et aktivt eierskap gi viktige signaleffekter overfor omverden og styrke kommunens/fylkeskommunens omdømme.»⁵

I den sist oppdaterte versjonen (2013) omtalar KS 19 tema med tilhøyrande tilrådingar.

1. Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalde,
2. Utarbeiding av eigarskapsmeldingar,
3. Utarbeiding og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/vedtekter,
4. Vurdering og val av selskapsform,
5. Fysisk skilje mellom monopol og konkurranseverksemd,
6. Tilsyn og kontroll med kommunale føretak og med forvaltninga av kommunen sine interesser i selskap,
7. Samansetting og funksjon av eigarorgan,
8. Gjennomføring av eigarmøte,
9. Eigar sine krav til profesjonelle styre i kommunal sektor,
10. Valkomité for styreutnemning i aksjeselskap og interkommunale selskap,
11. Rutinar for kompetansevurdering av selskapsstyra,
12. Styresamansetting i konsernmodell,
13. Oppnemning av vararepresentantar,
14. Habilitetsvurderingar og politisk representasjon i styra,
15. Kjønnrepresentasjon i styra,
16. Godtgjøring og registrering av styreverv,
17. Arbeidsgjevartilknytning i sjølvstendige rettssubjekt,
18. Utarbeiding av etiske retningslinjer,
19. Administrasjonssjefen si rolle i kommunale og fylkeskommunale føretak.

Av KS sine tilrådingar går det fram at kommunen som ein del av folkevaldopplæringa bør **gjennomføre obligatoriske kurs og/eller eigarskapsseminar** for alle folkevalde i dei ulike aspekta knytt til eigarstyring av utskilt verksemd. Det går fram at den fyrste opplæringa bør bli gjennomført i løpet av dei fyrste 6 månadene av valperioden og følgjast opp etter to år. I KS sine tilrådingar blir det vist til at politikarar ofte har liten eller manglande kompetanse knytt til eigarstyring av selskap. Det er derfor viktig at dei folkevalde får innsikt i ulike roller ein innehar som både folkevald og som t.d. styremedlem og representantskapsmedlem. Dei folkevalde må vere medvitne om roller, styringslinjer og ansvarsdeling. Vidare framhevar KS at for å styrke kompetansen og sikre informasjon til kommunestyrepolitikarane, bør det årleg etter gjennomføring av generalforsamling, bli gjeve informasjon om status for selskapa, drift og nøkkeltal.

Av KS sine tilrådingar går det fram at kommunen bør **utarbeide eigarskapsmelding**. Av tilrådingane går det fram at ein eigarskapsmelding kan definerast som eit overordna politisk styringsinstrument for verksemdar som er lagt til eit anna rettssubjekt, eige styre, ein vertskommune eller til eit anna interkommunalt organ. Ei eigarskapsmelding bør som minimum innehalde tre hovudpunkt:

1. Oversikt over kommunen sine verksemdar som er lagt til selskap og samarbeid
2. Politisk (prinsipp for eigarstyring) og juridiske styringsgrunnlag knytt til dei ulike selskaps- og samarbeidsformane
3. Føremålsdiskusjon og selskapsstrategi knytt til dei ulike selskapa, herunder vedtektsrevisjon

⁵ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013) s.2.

Det går vidare fram at ei eigarskapsmelding vil sikre naudsynte styringssignal til selskapa og tydeleggjere lokalpolitikarane sitt ansvar. Ei eigarskapsmelding vil bidra til å gje oversikt over kommunen si samla verksemd, og gje dei folkevalde ei moglegheit til å setje seg inn i dei juridiske styringsmoglegheitene som ligg i dei ulike selskapsformane. Eigarskapsmeldinga kan også innehalde eit eige punkt om selskapa sitt samfunnsansvar, t.d. politiske målsettingar knytt til miljø, likestilling, openheit, etikk osv. Eigarskapsmeldinga bør også reflektere det rettslege ansvarsmessige forholdet mellom selskapsform og eigar. KS tilrår at eigarskapsmeldinga blir gjennomgått og eventuelt revidert kvart år i kommunestyre.⁶

Det går også fram av KS sine tilrådingar at kommunen bør **utarbeide og revidere selskapsstrategi og vedtekter**. KS peiker på at selskapet si verksemd skal gjerast tydeleg i vedtektene/selskapsavtalen, og at selskapet innafør ramma av vedtektene/selskapsavtalen bør ha klare mål og strategiar for si verksemd. Vidare bør føremålet i selskapsavtale/vedtekter bli vurdert med jamne mellomrom for å sjå om det er behov for endringar.

Av KS sine tilrådingar går det vidare fram at ein grunnleggjande føresetnad for ei strategisk drift av selskapa er ein klar og presis eigarstrategi for selskapa der eigar sine forventningar til selskapet er formulerte. Dette vil også vere ein føresetnad for gjennomføring av selskapskontroll. Det er anbefalt at eigar klargjer sine forventningar til styret og selskapet gjennom selskapsstrategiane. Selskapsstrategiane bør som del av eigarmeldinga bli revidert jamleg. Det går vidare fram at det i selskapsstrategien bør klargjørast eigar sine forventningar til type avkasting, anten den er i finansiell forstand eller på anna måte. Det blir peika på at type avkasting vil avhenge av type selskap og selskapet sitt føremål. Det går vidare fram at det er eigar sitt ansvar å syte for at selskapet har ein forsvarleg selskapskapital og at styret har handleplikt dersom eigenkapitalen blir for låg. Styret skal i samsvar med aksjeloven foreslå utbytte innanfor dei avgrensingane som aksjeloven sett for åtgangen til å utdele utbytte. Det blir vidare peika på at det derfor er viktig at eigarane har forventningar om ein utbyttepolitikk som gjer at selskapet sitt føremål kan realiserast. Det blir vidare peikt på at selskapet ikkje bør akkumulere høgare eigenkapital enn det som er naudsynt på forretningsmessig grunnlag og for å oppnå eigarane sitt mål med selskapet.

Vidare blir det vist til at føremål for selskap ofte blir definert forholdvis generelt, noko som kan medføre stor åtgang til endringar i verksemda. Det blir peika på at det vil vere opp til eigarorganet å veige behovet for selskapet sitt handlingsrom. KS peikar også på at langsiktigheit og samfunnsansvar bør leggjast til grunn for kommunale eigarskap.⁷

Når det gjeld **vurdering og val av selskapsform** går det fram av KS sine tilrådingar at det er eigar sitt ansvar å sikre at selskap har ein selskapsform som er tilpassa verksemda sitt føremål, eigarstyringsbehov, marknadsmessige forhold og konkurranseregelverk.⁸

Dersom kommunen har eigarskap i selskap som opererer i konkurranseverksemd i tillegg til monopolverksemd, bør det som hovudregel etablerast eit **fysisk skilje mellom monopol og konkurranseverksemd**, for å unngå mistanke om rolleblanding og kryssubsidiering. Organiseringa av konkurranseutsett verksemd bør så langt som mogleg ha åtskilt leiing og bemanning, i tillegg til å vere fysisk åtskilt frå monopolverksemda. KS peiker på at dette bør vere utgangspunktet, og at dersom ein ikkje oppfyller dette må det vere ei bevisstheit omkring kva som er årsaka til det.⁹

Av tilrådingane går det vidare fram at kommunestyre har **eit tilsyns- og kontrollansvar** for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket blir etterlevd og at etiske omsyn blir tryggja. Kontrollutvalet skal på vegner av kommunestyre sjå til at det blir ført kontroll med kommunen sine eigarinteresser i selskap.

⁶ Anbefaling om eiarskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s.7-8.

⁷ Anbefaling om eiarskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s.8-9.

⁸ Anbefaling om eiarskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s.9.

⁹ Anbefaling om eiarskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s.9.

Det er viktig at det blir lagt til rette for at kontrollutvalet kan utøve sin funksjon på ein god måte. KS tilrår at kommunestyre innafor kommunelova sine føresegner fastsett regler for selskapskontroll. Dette bør omfatte kva dokument som uoppfordra skal sendast til kontrollutvalet og kven denne plikta gjeld for. Kontrollutvalet og kommunen sin revisor skal bli varsla når generalforsamling/representantskap og tilsvarande organ held møte, og kontrollutvalet/revisor har rett til å vere til stades på slike møte.¹⁰

KS tilrår vidare at administrasjonssjefen skal syte for at dei folkevalde og innbyggjarane lett kan finne informasjon med oversikt over selskap og anna som kommunen har eigarinteresser i.¹¹

KS sine tilrådingar omhandlar også samansetting og funksjon av eigarorgan. For aksjeselskap anbefaler KS at kommunestyre vel politisk leiing som eigarrepresentant i selskapet sitt eigarorgan. Eigarutøvinga skal spegle kommunestyret si samla avgjersle eller fleirtalsavgjersle. Det er sentralt at det blir oppretta ein føreseieleg og klar kommunikasjon mellom eigarorgan og kommunestyre i forkant av generalforsamlingar. Det blir presisert at tilrådinga retter seg mot at eigarstyringa skal skje gjennom eigarorganet for selskapa og ikkje i selskapsstyra. Det blir vidare peika på at innanfor selskapsformene AS og IKS bør det, for å sikre engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eigarorganet si mynde, etablerast føreseielege kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eigarorgan som forankrast i eigarskapsmeldinga.¹²

KS tilrår også at det blir **gjennomført eigarmøte**. Generalforsamling er det formelle eigarmøtet, men det kan også bli kalla inn til eigarmøte utover generalforsamlingar. Tilrådinga om gjennomføring av eigarmøte er ei presisering av lova. KS tilrår at styret bør leggje til rette for at flest mogleg av eigarorganet sine medlemmer kan ta del i generalforsamling og at dette blir ein effektiv møteplass for aksjeeigarane og styret. Styreleiar og dagleg leiar har plikt til å delta på generalforsamlinga i aksjeselskap. Revisor har rett til å vere til stades, og nokre gonger har revisor plikt til å møte når det er saker på dagsorden som gjer dette naudsynt. I tillegg til generalforsamling kan det bli gjennomført andre eigarmøte, til dømes for å drøfte ei sak utan at det blir gjort formelle vedtak. Det er opp til eigarane sjølve å vurdere behovet for, og korleis slike eigarmøte skal bli gjennomført.¹³

KS sine tilrådingar omhandlar også eigar sine krav til **profesjonelle styre** i kommunal sektor. Av tilrådingane går det fram at det er eigar sitt ansvar å setje saman styret og gje styret dei naudsynte styringsrammene for å utøve si verksemd som eit profesjonelt organ. Det er eigar sitt ansvar å gje informasjon om rammene for og innhaldet i det å sitte i eit styre. Det går vidare fram at eit profesjonelt styre som kollegium består av personar med eigna personlege eigenskapar som utfyller kvarandre kompetansmessig. Det blir vidare vist til at å ta på seg eit styreverv er eit personlig verv. Det betyr at ein ikkje representerar verken politiske parti, kommunen eller andre interessenter, men skal ta i vare selskapet sine interesser på best mogeleg måte saman med resten av styret og ut i frå selskapet sitt føremål. Det blir peika på at dette følgjer naturleg av at profesjonelt eigarskap blir utøvd gjennom eigarorganet. Vidare blir det vist til at eigar bør foreta ein analyse av selskapet sitt føremål og eigar sine forventningar som grunnlag for å setje saman eit profesjonelt styre.

Vidare blir det vist til at eit styre skal ha generalist- og fagspesifikk kompetanse. Føremålet for dei kommunale selskapa er ulikt, frå t.d. finansielt, politisk eller meir samfunnsnyttig motivert eigarskap. Det inneber at kompetanse bør sjåast i lys av selskapet sitt føremål. Eit profesjonelt samansett styre har kompetanse som er naudsynt for å oppfylle eigar sine forventningar. KS viser til at dersom naudsynt kompetanse ikkje er til stades i utangspunktet, skal eigar sitt ansvar likevel presiserast og det skal bli

¹⁰ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s.10.

¹¹ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s.10.

¹² Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s.11-12.

¹³ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s.12.

gjeve tilbud om opplæring der det er naudsynt. KS har også kome med tilrådingar til kva kompetanse styremedlemmer bør ha:¹⁴

- Kunnskap om aksjelova, IKS-lova, kommunelova, andre relevante lover, forskrifter og avtalar som har betyding for selskapet si drift,
- Kunnskap om selskapet sitt føremål, vedtekter, organisasjon og historie,
- Kompetanse om private og kommunale rekneskapsprinsipp, evne til å lese økonomiske utviklingstrekk og foreta naudsynte grep når naudsynt,
- Kompetanse på offentleg forvaltning og de politiske og samfunnsmessige utfordringane til ei kvar tid,
- Specialistkompetanse og erfaring på eit eller fleire område som t.d. juss, økonomi, marknadsføring, forvaltning, kommunalkunnskap, teknikk, HMT, leiing eller organisasjon,
- Ha kunnskap om trendar og utviklingstrekk innafør bransjen,
- Ha kunnskap om konkurrerande verksemdar.¹⁵

Ved val av styre til selskap organisert etter aksjelova og lov om interkommunale selskap tilrår KS at det bør vedtektsfestast **bruk av valkomité**. Føremålet er å sikre samansetting av styre med komplementær kompetanse og i samsvar med eigar sitt føremål med selskapet. Representantskapet /generalforsamlinga sin leiar vel leiaren av valkomiteen. I selskap med fleire eigarkommunar bør valkomiteen bli samansett for å spegle eigardel. Fleirtalet av valkomiteen bør vere uavhengige av styret og tilsette. Valkomiteen si innstilling bør grunnjevast. KS peikar vidare på at samansettinga av styret bør gjerast ut i frå at styret er eit kollegialt organ og representantar bør vil valt ut i frå formelle krav til kompetanse og selskapet sin eigenart. KS viser også til at styret sin eigenevaluering bør bli tatt med i vurderinga ved val av styrerepresentantar.¹⁶

Vidare viser KS til at det er eigar sitt ansvar å sikre eit styre med naudsynt kompetans til å leie selskapet i samsvar med eigar sitt føremål. I dette ligg det også at eigar står fritt til å skifte ut styremedlemmer innafør valperioden. Samstundes har styret eit sjølvstendig ansvar for å gjennomføre **jamlege kompetansevurderingar av eget styre** i forhold til eigarane sitt føremål med selskapet. For å sikre utvikling av naudsynt kompetanse i styret tilrår KS at det blir etablert følgjande rutinar som ein del av styret sine rammer. Styret skal:

- Fastsette instruksar for styret og den daglege leiinga med særleg vekt på klar intern ansvars- og oppgåvefordeling,
- Gjennomføre ein eigenevaluering kvart år både når det gjeld kompetanse og arbeid,
- Bli gjeve jamleg moglegheit til ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmar skal få opplæring om ansvar, oppgåver og rollefordeling,
- Gjennomføre eigne styreseminar der fokus går på roller, ansvar og oppgåver,
- Fastsette ein årleg plan for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring,
- Gje ein samla utgreiing for selskapet si styring og leiing i ein årsrapport. Dersom dette ikkje er gjort skal det forklarast.

KS peikar på at rutina er ei rettesnor og at rutinane naturleg nok vil avhenge av selskapet sin storleik og verksemd.¹⁷

Når det gjeld **styresamansetting i konsernmodell** tilrår KS at styret i morselskap ikkje bør sitje i styret til dotterselskap. Konserndirektøren kan vere representert i dotterselskapa sine styre. Dersom

¹⁴ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 13.

¹⁵ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 13.

¹⁶ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 14.

¹⁷ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 15.

dotterselskap yter tenester til morselskap i konkurranse med andre bør det vere leiingsmessig og funksjonelt skilje mellom selskapa for å unngå inhabilitet og rolleblanding i anbudsprosessar. Dersom det i konsernet er eit dotterselskap som yter monopoltenester til sine eigarar eller innbyggjarane i eigarane sine kommunar bør eksterne kandidatar ha fleirtal i dotterstyret.¹⁸

Vidare tilrår KS at når det utpeikast **vara til styret** bør ordninga med numerisk vara bli nytta for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret. KS tilrår også at 1. vara blir invitert til styremøta for på den måten å sikre kompetanse og kontinuitet.¹⁹

Når det gjeld **habilitetsvurderingar og politisk representasjon i styra** viser KS til at det er opp til kvart einskilde eigarorgan (representantskap/generalforsamling) å avgjere kva type kompetanse eit styre skal ha. I utgangspunktet tilrår KS å unngå situasjonar der styret sine medlemmer jamleg blir vurdert i forhold til forvaltningslova sine reglar om habilitet og derfor kritisk vurderer bruken av leiande politikarar i selskapsstyra. KS tilrår at styra etablerer faste rutinar for å handtere moglege habilitetskonfliktar, og at kommunestyre opprettar ein valkomité som innstiller til det organ som skal velje styrerepresentantar. Endringar i forvaltningslova § 6 som trådte i kraft 1. november 2011 medfører at ingen kommunalt tilsette eller folkevalte skal handtere saker i kommunen som gjeld eit selskap der dei sjølv er styremedlem, også der selskapa er fullt ut offentleg eigd.²⁰

KS sine tilrådingar omhandlar også **kjønnsrepresentasjon i styre**. KS peiker på at reglane i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret i statsaksjeselskap gjeld tilsvarande for aksjeselskap der kommunar og fylkeskommunar til saman eig minst to tredeler av aksjane i selskapet. For statsaksjeselskap med fem styremedlemmer er det krav om 40 % kjønnsrepresentasjon. KS føreslår at eigarorgan uavhengig av organisasjonsform søker å få til ein balansert kjønnsrepresentasjon i styre for å betre utnytte eksisterande kompetanse i regionen/kommune/kommunen.²¹

KS sine tilrådingar omhandlar vidare **godtgjøring og registrering av styreverv**. KS tilrår at kommunen i samband med utarbeiding og eventuell revidering av eigarmelding gjennomfører ein prinsipiell diskusjon om honorar som grunnlag for eigarorganet si fastsetting av styrehonorar, uavhengig av organisasjonsform. Vidare tilrår KS at alle som tar på seg styreverv for kommunale selskap bør registrere verva på www.styrevervregister.no.²²

Vidare peiker KS på at godtgjeringa bør reflektere styret sitt ansvar, kompetanse, tidsbruk og verksemda sin kompleksitet. Vidare peiker KS på at styremedlemmar generelt ikkje bør påta seg særskilte oppgåver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet.²³

Vidare tilrår KS at selskapa ved utskilling av verksemd til sjølvstendige rettssubjekt søker medlemskap i ein **arbeidsgjevarorganisasjon**.²⁴

KS tilrår vidare at eigar ser til at selskapsstyra utarbeider og jamleg reviderer **etiske retningslinjer for selskapsdrifta**.²⁵

¹⁸ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 15.

¹⁹ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 15.

²⁰ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 16.

²¹ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 17.

²² Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 17.

²³ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 17.

²⁴ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 18.

²⁵ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 18.

Den siste av tilrådingane frå KS omhandlar **administrasjonssjefens rolle**. Det går fram at administrasjonssjefen eller andre i leiande administrative posisjoner samt medlemmer av kommunalråd ikkje kan sitte i styra i føretak.²⁶

3.7 Selskapet sine vedtekter

Storeholmen VTA AS sine vedtekter vil bli lagt til grunn som kontrollkriterium.

3.8 Kommunale dokument og vedtak

3.8.1 Retningslinjer for kommunalt eigarskap

Kvam heradstyre vedtok 1. juli 2008 (sak 103/08) retningslinjer for kommunalt eigarskap i selskap og føretak i Kvam herad. Retningslinjene vil bli lagt til grunn som kontrollkriterium.

3.8.2 Andre kommunale vedtak

Eventuelle andre kommunale føringar og vedtak som er relevante vil bli lagt til grunn som kontrollkriterium.

²⁶ Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak (mai 2013), s 19.

4. Tid og ressursbruk

4.1 Nøkkelpersonell

Stein Ove Songstad er ansvarleg partner på oppdraget. I tillegg vil teamet bestå av manager Stine Karoline Olsen og konsulent Merete Solheim Larsen. Deloitte har satt saman et team som sikrar at prosjektet blir gjennomført i samsvar med gjeldande retningslinjer, samt med naudsynt kompetanse og erfaring innanfor revisjon og selskapskontroll.

4.2 Ressursbruk

Med utgangspunkt i prosjektets karakter og planen som er lagt for korleis prosjektet skal bli gjennomført vil det ta 200 timar å gjennomføre prosjektet. Dette inkluderer førebuing av prosjektet, utarbeiding av problemstillingar og prosjektplan, førebuing og gjennomføring av datainnsamling, analyse av data og utarbeiding og kvalitetssikring av rapport. 150 timar er berekna til undersøkinga av problemstillingar knytt til drifta i selskapet (del B).

Dersom kontrollutval i andre eigarkommunar ønskjer å delta i selskapskontrollen og få gjennomført problemstillingane knytt til den kommunale eigarskapsforvaltninga (del A) må det påreknast 50 timar knytt til eigarskapskontroll for kvar ein skilde kommune. I tillegg kan Deloitte fakturere inntil 4 timar for koordinering og inntil 6 timar for utarbeiding av tilpassa rapport til kommunen og presentasjon av rapport på KU møte for kvar av kommunane.

Timane som gjeld forvaltningsrevisjon av drifta i selskapet (150 timar) vil bli delt på talet på eigarkommunar som er med i prosjektet, gjerne i samsvar med eigardel i selskapet. Dette vil bli avtala nærare gjennom sekretariatet til Kvam herad om det blir aktuelt.

4.3 Gjennomføringsplan

Oppstart av prosjektet vil vere januar 2015 og rapporten vil vere klar for oversending til kontrollutvalet ved sekretariatet innan utgangen av mai 2015, eller etter avtale med kontrollutvalet. Dette krev at selskapet og heradet innan avtalte fristar sender all etterspurt dokumentasjon, at utvalde personar stiller til og verifiserer intervju, samt at selskapet innan avtalte fristar gir tilbakemelding på rapportutkast i samband med verifisering og høyring.

Bergen, 18. november 2014

Stein Ove Songstad

Oppdragsansvarleg partner

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/no/omoss for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries, Deloitte brings world-class capabilities and deep local expertise to help clients succeed wherever they operate. Deloitte's approximately 170,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Arkivsak: 146
Arkivnr: 2014/236-5
Sakshandsamar: Kari Marie Nygard

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	8/15	17.02.2015

Årsmelding for kontrollutvalet i Samnanger kommune for 2014

Bakgrunn:

Sekretariatet har utarbeidd forslag til utvalet si årsmelding for 2014. Årsmeldinga skal gje eit oversyn over kva kontrollutvalet har arbeidd med i året som gjekk.

Føremålet med årsmeldinga skal og vera å melda tilbake til kommunestyret, som er kontrollutvalet sin oppdragsgjevar, resultata av utvalet sitt arbeid. Årsmeldinga peikar både på handsaming av saker som er slutført frå kontrollutvalet si side, og på kva som må følgjast opp vidare framover.

Konklusjon:

Årsmeldinga frå kontrollutvalet må reknast som ein del av den lovpålagte rapporteringa frå utvalet til kommunestyret. Sekretariatet meiner difor at det vil vera rett at kommunestyret godkjenner årsmeldinga i eiga sak.

Forslag til innstilling

Kommunestyret godkjenner årsmeldinga for kontrollutvalet for 2014.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Kari Marie Nygard
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg:

- Årsmelding 2014 for kontrollutvalet i Samnanger kommune

ÅRSMELDING 2014

FOR KONTROLLUTVALET I

SAMNANGER KOMMUNE

1 **Føremål og oppgaver for kontrollutvalet**

I reglement for kontrollutvalet, som vart vedteke i kommunestyret 25.09.13, saman med reglement for dei andre politiske utvala i kommunen, står det om føremål og oppgaver:

«Hovudføremålet til kontrollutvalet er å medverka til at det er ålmenn tillit til at kommunen sine oppgaver vert løyst på best mogleg måte og i samsvar med gjeldande lover og forskrifter. Kontrollutvalet kan i prinsippet ta opp alle tilhøve ved kommunen si verksemd, så lenge det kan definerast som kontroll og tilsyn. Kontrollutvalet kan hos kommuneadministrasjonen, utan hinder av teieplikt, krevja alle opplysningar, utgreiingar eller alle dokument og gjera undersøkingar som det finn naudsynt for å gjennomføra oppgåvene.»

Kontrollutvalet har som oppgave å føre tilsyn med den kommunale forvaltninga, på kommunestyret sine vegne. Kontrollutvalet skal og sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning. Oppgåvene til utvalet omfattar alt innanfor tilsyn og kontroll, både rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. I «Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar» finn ein kva som er oppgåvene til kontrollutvalet.

2 **Samansetjing av kontrollutvalet**

Kontrollutvalet er slik samansett for valperioden 2011 – 2015:

Medlemmer:

Jens Harald Abotnes – leiar (Krf)

Hans Solberg – nestleiar (Sp)

Elin Dyrseth Liøen (Ap)

Lena Tveit (Bygdelista)

Svein Verner Røseth (Frp)

Vararepresentant:

Brynjulv Hernes (Krf)

Torill Abotnes Moss (Krf)

Anne Tandstad (Sp)

Arne Jørgensen (Sp)

Nils Gåsdal (Ap)

Arne E. Holmefjord (Bygdelista)

Rita M. Taule (Bygdelista)

Morten Røen (Frp)

Arne Normann Tverlid (Frp)

Marion Langhelle Pedersen (Frp)

I følge lova skal minst ein av medlemmane i kontrollutvalet vera medlem av kommunestyret. Samnanger kommune har vedteke at det skal vera to representantar frå kommunestyret som går inn i kontrollutvalet. Jens Harald Abotnes og Svein Verner Røseth er representantar i kommunestyret.

3 **Om verksemda til kontrollutvalet i 2014**

- Kontrollutvalet hadde 4 ordinære møter i 2014, og handsama 38 saker.
- Kontrollutvalet har opne møter.
- Ordførar har møterett i kontrollutvalet og har møtt på nokre møter.
- Rådmann og andre tilsette i kommunen har møtt for å orientera til kontrollutvalet, når dei har vorte innkalla.
- Revisjonen har og møtt på møta i kontrollutvalet.
- Kontrollutvalet har fått tilgang til den informasjonen det vart bede om.

4 Sekretariatsordninga

I kommunelova § 77 pk.10 står det at kommunestyret skal sørgja for sekretærbistand til kontrollutvalet. Sekretærfunksjonen kan ikkje leggest til kommunen sin administrasjon.

Forskrift om kontrollutval § 20 seier at kommunestyret skal sørgja for at kontrollutvalet har sekretariatsteneste som tilfredstiller utvalet sitt behov. Sekretariatet skal til ei kvar tid yte kontrollutvalet den bistand som kontrollutvalet har trong for.

Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune utfører sekretariatstenesta for kontrollutvalet i Samnanger kommune. Kari Nygard har vore sekretær på alle møta.

Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune er også sekretariat for kontrollutvalet i fylkeskommunen, samt kontrollutvala i desse kommunane: Samnanger, Stord, Kvinnherad, Bømlo, Tysnes, Austevoll, Ulvik, Eidfjord, Kvam, Ullensvang, Odda, Voss, Fusa, Øygarden, Sund, Os og Fitjar. Sekretariatet er og sekretariat for Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT).

5 Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)

FKT er ein landsomfattande organisasjon som har som oppgåve å vera møte- og kompetanseplass for kontrollutvala og deira sekretariat. Kontrollutvalet i Samnanger kommune er medlem i FKT. På heimesida til FKT vert det mellom anna samla aktuell informasjon og døme på rapportar etter arbeid med selskapskontroll frå kommunane, og link til register av forvaltningsrevisjonsrapportar.

6 Revisjonstenesta

Kontrollutvalet skal på vegne av kommunestyret ha tilsyn med den kommunale forvaltninga. Utvalet må halda seg orientert om kva saker revisjonen arbeider med og føra tilsyn med at revisjonsarbeidet er à jour og føregår i samsvar med forskrift og vedtak.

Deloitte AS er revisor for Samnanger kommune. Avtalen gjeld frå 01.07.2010 og fram til 30.06.2014. Det blei i 2013 gjort vedtak om å nytta opsjon, og dermed forlenga revisjonsavtalen med to år. Det vil sei at Deloitte AS er kommunen sin revisor tom 30.06.2016. Arbeid med ny utlysning av konkurranse må såleis starte opp haust 2015.

Deloitte har lagt fram revisjonsmelding, slik kravet er, samt rapportar og annan informasjon om revisjonen sitt arbeid. På grunnlag av revisor sine rapportar, rekneskapsplan og annan informasjon, har utvalet ført tilsyn med at forvaltninga er i samsvar med gjeldande lover, forskrifter og vedtak. Utvalet skal vidare i samarbeid med revisjonen gjennomføra ei systematisk vurdering av bruk og forvaltning av dei kommunale midlar, med utgangspunkt i oppgåver, ressursbruk og oppnådde resultat (forvaltningsrevisjon).

Til dagleg er det den valde revisor som utfører tilsynet og kontrollen mot kommunen, men kontrollutvalet har eit eige ansvar med å sjå til at arbeidet vert tilfredstillande utført. Kommunelova stiller krav om at utvalet sjølv må visa ei aktiv haldning. For å få utført det arbeid utvalet er pålagt, er ein avhengig av god kommunikasjon med kommunestyret, administrasjonen i kommunen og revisor. Samarbeidet har vore godt med dei aktuelle aktørar i 2013. Ansvarleg revisor har vore partner i Deloitte Bjarne Ryland, som i tråd med regleverket har lagt eigenvurdering for at Deloitte er uavhengig i høve til Samnanger kommune, fram for kontrollutvalet. Unni Renate Moe hjå Deloitte har vore utøvande rekneskapsrevisor, og er den som har møtt i slike saker i kontrollutvalet.

7 Opplæring

Kontrollutvalet i Samnanger kommune deltok på opplæring for kontrollutval på Solstrand 06. og 07. mars 2014.

- 8 **Samnanger kommune si heimeside og bruk av elektronisk møteinnkalling.**
Informasjon om kontrollutvalet på heimesida er lagt til rette på ein god måte. Innkallingar og møteprotokollar frå møta er lett tilgjengeleg på heimesida.

Kommunestyret, alle hovudutval, og også kontrollutvalet brukar lese Brett på møta og får innkalling til møter elektronisk. For å nytta denne arbeidsmåten i politiske utval er det lagt godt til rette både med opplæring og tilrettelegging på heimesida.

- 9 **Arbeid med forvaltningsrevisjon.**
Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2012 – 2016

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 10 om Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon lyd slik:

”Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter.”

Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2012 – 2016 vart handsama og godkjent i kommunestyret 20.06.12. I 2014 gjennomførte kontrollutvalet arbeid med evaluering av plan for forvaltningsrevisjon. Dette vart gjort med prosess i kontrollutvalet: - først drøfting av aktuelle endringar som burde koma inn i planen, deretter prioritering av forvaltningsrevisjonsprosjekt. Vurdering om endring vart gjort ut ifrå tilråding frå revisor, som hadde gjennomført ei ny risikovurdering av forvaltninga i kommunen. Revidert plan for forvaltningsrevisjon vart lagt fram for kommunestyret som melding.

- 10 **Gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekt**

Kontrollutvalet planla å gjennomføra prosjekt med tema «Kommuneadministrasjonen, med særleg fokus på internkontroll» i 2013. Prosjektet vart så vidt starta opp og Deloitte innhenta dokumentasjon og grunnlagsmateriale. Men så kom sak om barnevernsteneste opp og kontrollutvalet valgte å setja prosjektet på vent.

Kontrollutvalet gjennomførte ny gjennomgang og revisjon av plan for forvaltningsrevisjon våren 2014. Etter denne evalueringa av aktuelle prosjekt såg kontrollutvalet framleis «Internkontroll» som mest aktuell for å gjennomføra forvaltningsrevisjon av. I møte 01.10.14 vedtok kontrollutvalet å starte opp forvaltningsrevisjon med tema «Internkontroll i Samnanger kommune». Deloitte har gjeve orientering om arbeidet undervegs, og etter tidsplan skal rapport leggast fram i mai 2015. Utgiftene til kontroll og revisjon har såleis vore låge i 2013 og 2014 på grunn av at arbeid med pålagt årleg forvaltningsrevisjon er vorte utsett.

- 11 **Arbeid med selskapskontroll**

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 13 Selskapskontroll lyd slik:

”Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll.”

Kontrollutvalet har utarbeida plan for selskapskontroll i 2012, og planen vart vedteke i kommunestyret 20.06.12. På same måte som for plan for forvaltningsrevisjon, vart det

gjennomført evaluering av plan for selskapskontroll i 2014. Etter at kontrollutvalet hadde godkjent justert plan for selskapskontroll, vart den lagt fram for kommunestyret som melding.

I 2013 vedtok kontrollutvalet å delta, saman med andre eigarkommunar, i selskapskontroll av «Business Region Bergen AS» (BRB). Rapporten etter selskapskontrollen vart lagt fram hausten 2013 og vart vedteke i kommunestyret 18.12.13. Kontrollutvalet har i løpet av 2014 fått seg førelagt rapportar om oppfølgingsarbeidet. I desember 2014 vart siste rapport framlagt. Alle tilrådingane som var gjeve etter selskapskontrollen var då følgde opp av BRB, og kontrollutvalet seier seg nøgd med oppfølgingsarbeidet.

12 Arbeid med rekneskapsrevisjon. Den økonomiske situasjonen i Samnanger kommune.

Kontrollutvalet sin uttale om Samnanger kommune sin årsrekneskap for 2013 hadde bl.a. med desse opplysningane:

- driftsrekneskapen viser kr 137.880.456 til fordeling drift, og
- eit rekneskapsmessig mindreforbruk på kr. 0.
- positivt netto driftsresultat var på kr 3.201.228.
- Netto driftsresultat omrekna i netto resultatgrad vart 1,64 % , sett opp mot sum driftsinntekter

Rådmannen skreiv m.a. slik i si årsmelding:

«2013 var eit krevjande år på mange måtar. Kommunestyret sitt fokus på barnevernet gjorde at administrasjonen måtte prioritera annleis enn planlagt. Fleire kompliserte problemstillingar måtte løysast. Det var tidkrevjande arbeid for mange i sentraladministrasjonen då mange av spørsmåla var vanskeleg å få svar på. Mange opplevde arbeidsmiljøet som utfordrande og fleire vart sjukmeld. Det igjen gjorde at oppgåver vart lagt til sides eller ikkje gjennomført på den måten som ein hadde planlagt. Leiarutvikling, arbeid med beredskap, tverrfagleg samarbeid om barn og unge, utvikling av styringssystem og internkontroll var alle oppgåver som måtte prioriterast ned.»

Når det gjeld rekneskapsresultatet skriv rådmann i årsmeldinga:

«Me legg fram ein rekneskap i underskot. Rådmann har mest fokus på aukande driftsutgifter, då me er heilt avhengig av å få desse redusert skal me få gjennomført dei planlagde investeringane. Me er og i den situasjonen at me har brukt investeringsmoms til å finansiera drifta med, noko som aldri har skjedd før og som i utgangspunktet for rådmann er heilt uakseptabelt. Men det er i tråd med regelverket knytt til avslutning av rekneskapen. I løpet av året vart det gitt tilleggsøyving til m.a. kjøp av konsulentar, og disposisjonsfondet måtte nyttast. Kommunen sitt forbruk i 2013 har gjort at dei fleste reservane er brukt opp.»

I kontrollutvalet sin uttale til rekneskapen vart det konkludert med at rekneskap og årsmelding for kommunen er lagt fram på ein god måte.

13 Skatteoppkrevjarfunksjonen.

Kontrollutvalet har og hatt kommunen sitt skatterekneskap, årsmeldinga frå skatteoppkrevjar og kontrollrapport frå Skatteetaten for 2013 til handsaming.

Kontrollrapporten frå Skatteetaten konkluderer med at skatteoppkrevjarfunksjonen i Samnanger kommune totalt sett for 2013, i det alt vesentlige vert utført på ein tilfredsstillande måte, og i samsvar med gjeldande regelverk. Unnataket er manglande arbeidsgjevarkontrollar. Kontrollutvalet har fått orientering om bemannings-situasjonen på skatteoppkrevjarkontoret, og at det blir kjøpt inn tenester frå Kvam herad til skatteoppkrevjing.

14 Tilsyn frå Fylkesmannen

Når til dømes Fylkesmannen gjennomfører tilsyn i kommunane, vert det utarbeida rapport etter tilsynet, som vert sendt til kommunen. I rapportar etter slik gjennomgang av tenestoområde, gjev Fylkesmannen tilråding, melding eller pålegg til kommunen om kva som bør følgjast opp innanfor saksfeltet. Når påpeikingane er følgd opp / utført på ein

tilfredstillande måte, sender Fylkesmannen melding om at tilsynssaka er avslutta. Kontrollutvalet ser det som ei av sine oppgåver å følgja med i slike tilsynssaker.

I 2014 er desse tilsyna gjennomført i Samnanger kommune:

- Tilsyn med samfunnstryggleiks- og beredskapsarbeid
- Tilsyn med Samnanger kommune som barnehagemynde
- Tilsyn med likeverdig handsaming av kommunale og ikkje-kommunale barnehagar

15 Andre saker / orienteringssakene i kontrollutvalet i 2014:

- Budsjettframlegg for kontrollutvalet sitt ansvarsområde, og
- Budsjettstatus for KUV-budsjett undervegs i året
- Tertialrapportar for kommunerekneskapen og finansforvaltning
- Utbyggingsprosjekt og rutinar for prosjektrekneskap
- Oppfølging av rapport om barnevernstenesta, teieplikt og lovlegkontroll
- Varsel frå arbeidstilsynet om pålegg vedr. belastningar for tilsette i samband med striden rundt barnevernet
- Utvalet har og som faste punkt på saklista - gjennomgang av møteprotokollar frå kommunestyret, formannskapet og hovudutvala.
- I samband med eit av kontrollutvalsmøta gjennomførte kontrollutvalet bedriftsbesøk hjå Storeholmen VTA AS og Nordheimsund Industrier AS i Øystese og Nordheimsund.

Samnanger, 17. februar 2015

Jens Harald Abotnes
Leiar i kontrollutvalet

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Arkivsak: 033
Arkivnr: 2014/233-1
Sakshandsamar: Kari Marie Nygard

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	9/15	17.02.2015

Møteplan for kontrollutvalet i Samnanger kommune sine møter i 2015

Bakgrunn

Kontrollutvalet må setja opp ein møteplan for å tilpassa saker frå utvalet som evt. skal vidare til formannskapet og kommunestyret. Sekretariatet legg med dette fram forslag til møteplan for resten av 2015. Ut frå forslaget må kontrollutvalet planlegga utvalsmøter vidare framover.

Sekretariatet legg fram to alternativ til møtedato for handsaming av rekneskapsaka. Dette fordi det ennå ikkje er avklara når tid rekneskap og årsmelding vil vera ferdig frå administrasjonen si side, og når revisor kan leggja fram revisjonsmelding. Dette vil vera meir klarlagt fram til kontrollutvalsmøte 17.02.15.

Forslag til møteplan for kontrollutvalet:	Merknader:	Aktuelle møter, dersom saker skal vidare til:	
		Formannskapet	Kommunestyret
17.02.2015	Noverande møte.		
Alternativ 1: møte i veke 16, 13.04.2015 eller 17.04.2015	- rekneskap og årsmelding 2014 – uttale frå KUV - evt. kurs i regi av Deloitte - Årsmelding frå skatteoppkrevjar	22./23.04.2015	06.05.2015
Alternativ 2: 21.05.2015	- rekneskap og årsmelding 2014 – uttale frå KUV - rapport etter forvaltningsrevisjon av internkontroll - sak om prosess vedr. konkurranseutsetting revisjonstenester	03.06.2015	17.06.2015
16.09.2015	- Forslag til budsjett for KUV 2016 - Konkurransgrunnlag for utlysing revisjonstenester - Siste møte i denne valperioden, evaluering av KUV-arbeidet		14./21.10.2015

24.11.2015	- Første møte i neste valperiode - Konkurransesgrunnlag for utlysning revisjonstenester		25.11.2015 16.12.2015
------------	---	--	--------------------------

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet legg opp til denne møteaktiviteten i 2015:

Dato:	Merknad:
17.02.2015	Under avvikling
13.04.2015 eller 17.04.2015	
21.05.2015	
16.09.2015	
24.11.2015	

Møtedatoar for kontrollutvalet sine møter i 2015 vert å legga ut på heimesida til Samnanger kommune.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Kari Marie Nygard
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

PS 10/15 Referatsaker

Konto	Konto (T)	Ansvar	Funksjon	Funksjon (T)	Budsjett 2015
12700	Konsulenttenester	1200	1100	Revisjon	170 700
14290	Betalt mva - kompensasjon	1200	1100	Revisjon	38 760
17290	Momsrefusjon drift	1200	1100	Revisjon	-38 760
			1100	Revisjon	170 700
10802	Tapt arbeidsforteneste	1200	1101	Kontrollutval	5 000
10803	Møtegodtgjøring	1200	1101	Kontrollutval	33 000
10990	Arbeidsgjevaravgift	1200	1101	Kontrollutval	5 358
11001	Føglitteratur, tidsskrift, avis	1200	1101	Kontrollutval	500
11150	Matvarer	1200	1101	Kontrollutval	1 500
11501	Kurs/ opplæring	1200	1101	Kontrollutval	15 000
11600	Skyss- og kostgodtgjøring	1200	1101	Kontrollutval	5 000
11950	Kontingentar	1200	1101	Kontrollutval	1 300
12700	Konsulenttenester	1200	1101	Kontrollutval	170 201
13300	Kjøp frå fylkeskommunen	1200	1101	Kontrollutval	103 000
14290	Betalt mva - kompensasjon	1200	1101	Kontrollutval	89 640
17290	Momsrefusjon drift	1200	1101	Kontrollutval	-89 640
			1101	Kontrollutval	339 859
					510 559

Konto	Konto (T)	Ansvar	Funksjon	Funksjon (T)	Rekneskap 2014	Budsjett 2014	Beløp DB	Rev.budsjett 2014
12700	Konsulenttenester	1200	1100	Revisjon	164 666	165 000	0	165 000
14290	Betalt mva - kompskompensasjon	1200	1100	Revisjon	41 417	38 760	0	38 760
17290	Momsrefusjon drift	1200	1100	Revisjon	-41 417	-38 760	0	-38 760
			1100	Revisjon	164 666	165 000	0	165 000
17290	Momsrefusjon drift	1200	1101	Kontrollutval	-27 705	-89 640	0	-89 640
14290	Betalt mva - kompskompensasjon	1200	1101	Kontrollutval	27 705	89 640	0	89 640
12700	Konsulenttenester	1200	1101	Kontrollutval	20 641	165 201	0	165 201
13300	Kjøp frå fylkeskommunen	1200	1101	Kontrollutval	85 481	99 000	0	99 000
10802	Tapt arbeidsforteneste	1200	1101	Kontrollutval	0	10 000	0	10 000
10803	Møtegodtgjering	1200	1101	Kontrollutval	26 765	28 000	0	28 000
10990	Arbeidsgjevaravgift	1200	1101	Kontrollutval	3 774	5 400	102	5 502
11001	Faglitteratur, tidsskrift, avis	1200	1101	Kontrollutval	400	500	0	500
11150	Matvarer	1200	1101	Kontrollutval	795	1 500	0	1 500
11501	Kurs/ opplæring	1200	1101	Kontrollutval	15 860	15 000	0	15 000
11600	Skyss- og kostgodtgjering	1200	1101	Kontrollutval	0	5 000	0	5 000
11950	Kontingentar	1200	1101	Kontrollutval	1 300	1 300	0	1 300
			1101	Kontrollutval	155 016	330 901	102	331 003
					319 682	495 901	102	496 003

Selskapskontroll BRB

Status pr desember 2014

Business
Region Bergen

Anbefalte tiltak

1. Ferdigstille fullmaktstruktur og styreinstruks
2. Sikre at samarbeidsavtaler avklarer roller og forventninger mellom partene
3. Tydeliggjøre ansvarslinjer mellom tiltakseier, eierkommuner og andre samarbeidsaktører i revidering av SNP når det gjelder oppfølging av tiltak i planen
4. Utarbeide skriftlige rutiner for innkjøp og kontraktsoppfølging i samsvar med lov om offentlige anskaffelser
5. Etablere system for å registrere og følge opp avvik ift størrelse og risiko for virksomheten
6. Innføre styrevervs registrering, årlig egenevaluering av styret, plan for kompetanseutvikling
7. Utarbeide skriftlige rutiner for budsjettering, oppfølging og rapportering
8. Etablere system og rutiner for prosjektstyring og oppfølging
9. Utarbeide retningslinjer for bruk av innleide ressurser
10. Vurdere behov for at selskapet i større grad rapporterer til alle eiere ang ressursbruk
11. Lage plan for iverksetting av anbefalte tiltak inne 01.03.2014

Gjennomførte tiltak

- Alle anbefalte tiltak som ble påpekt i selskapskontrollen er nå ivaretatt. Kun politisk behandling av strategisk næringsplan (SNP) gjenstår
- Anbefalte tiltak er ivaretatt ved etablering av ulike rutinebeskrivelser/håndbøker og revisjon
 - Styrehåndbok
 - Økonomihåndbok
 - Prosjekthåndbok
 - SNP
- Styret i BRB godkjente de siste gjennomførte tiltak i styremøtet 03.desember 2014

Styrehåndbok

Ivaretar følgende tiltak

- 1. Ferdigstille fullmaktstruktur og styreinstruks
- 6. Innføre styrevervs registrering, årlig egevaluering av styret, plan for kompetanseutvikling

Økonomihåndbok

Ivaretar følgende tiltak

- 4. Utarbeide skriftlige rutiner for innkjøp og kontraktsoppfølging i samsvar med LOA
- 5. Etablere system for å registrere og følge opp avvik ift. størrelse og risiko for virksomheten
- 7. Utarbeide skriftlige rutiner for budsjettering, oppfølging og rapportering
- 9. Utarbeide retningslinjer for bruk av innleide ressurser
- 10. Vurdere behov for at selskapet i større grad rapporterer til alle eiere ang ressursbruk

Prosjekthåndbok

Ivaretar følgende tiltak

- 8. Etablere system og rutiner for prosjektstyring og oppfølging

Revidering av Strategisk Næringsplan (SNP)

Ivaretar følgende tiltak

- 2. Sikre at samarbeidsavtaler avklarer roller og forventninger mellom partene
- 3. Tydeliggjøre ansvarlinjer mellom tiltakseier, eierkommuner og andre samarbeidsaktører i revidering av SNP når det gjelder oppfølging av tiltak i planen

Kontrollutvala i Fusa, Kvam, Os, Samnanger og
Sund

Dato: 13.01.2015
Vår ref.: 2014/10496-16
Dykkar ref.:

BIR - Gjennomførte interne forvaltningsrevisjonar

Sekretariatet er gjort kjent med at konserncontroller / internrevisor i BIR har fått KPMG AS til å gjennomføre desse forvaltningsrevisjonane i selskapet:

- Fellestenester og kompetansestyring – 2013
- Styring av store investeringsprosjekt – 2013
- Styring av store investeringsprosjekt – Del B: Bosnett AS – 2014
- Investeringsbeslutningar og offentlige anskaffelser – 2014

Vi har fått tilsendt alle rapportane, dokumentasjonen frå styrehandsaminga av desse samt «Plan for forvaltningsrevisjon 2013 – 2016». For kontrollutvala i eigarkommunane er dette nyttig informasjon å vera kjent med, sett ut frå ansvaret utvalet har for å gjennomføre selskapskontroll i selskapet.

Konserncontroller / internrevisor i BIR har i brev til eigarkommunane sagt seg villig til å presentere resultatet av dei gjennomførte forvaltningsrevisjonane dersom det er ønskjeleg. Kontrollutvalet i Bergen kommune har allereie fått ein slik presentasjon.

På denne bakgrunn bør kontrollutvala i eigarkommunane ta stilling til om dei ønskjer å få meir informasjon om desse forvaltningsrevisjonane, i tilfelle når og på kva måte. Sidan det er forholdsvis omfattande dokumentasjon vi har motteke, har vi vald å ikkje sende dette ut til kontrollutvala før dei har teke stilling til dette.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Kontrollutvalet

Dato: 20.01.2015
Vår ref.: 2014/16971-2
Dykkar ref.:

Evaluering av kontrollutval og kontrollutvalssekretariat - Rapport

Deloitte har på oppdrag frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) laga ein rapport som omhandlar ei evaluering av kontrollutval og kontrollutvalssekretariat. Siktemålet med rapporten har vore å styrka kunnskapsgrunnlaget om sentrale delar av den kommunale eigenkontrollen. Dette skal vidare kunne danne grunnlag for ei eventuell vurdering av regelverk og for utvikling av nye tiltak.

Nokre av kontrollutvalsleiarane har bidrege med informasjonsinnsamling til rapporten ved å svare på ei spørjeundersøking og nokre har også delteke i intervju utført av Deloitte. Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune var også ein av bidragsytarane i dette arbeidet.

Rapporten er på ca. 200 sider og dersom du ønskjer å lese den finn du den på denne lenkja:

https://www.regjeringen.no/nb/aktuelt/evaluering-av-kontrollutvalg-og-kontrollsekretariat/id2358396/?regj_oss=10

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet som eit minimum les samandraget og kapittel 10 i rapporten. Nedanfor gjengir vi punkt 10.8 «Konklusjon – er det behov for endringer?»

«På bakgrunn av denne evalueringen, vil vi her gi våre anbefalinger:

Sammensetning og valgarhet

- *Det bør etter vår oppfatning vurderes å legge til grunn at kontrollutvalgene som hovedregel skal bestå av fem medlemmer, og heller gi adgang for dispensasjon for de aller minste kommunene om det er vanskelig for kommunen å konstituere kontrollutvalget med mer enn tre medlemmer.*
- *Vår vurdering er at det kan være hensiktsmessig at lederen for kontrollutvalget kommer fra et annet parti enn ordfører. Dette vil ikke ha en praktisk konsekvens for det store flertallet av kommuner, men vil trolig kunne bidra til å styrke kontrollutvalgets legitimitet i de få kommunene som legger til grunn den avvikende praksisen med å velge leder fra samme parti som ordfører.*
- *De blir av flere pekt på at det er en fordel om utvalgsleder er kommunestyrerepresentant, og det er vår vurdering at kommunene bør anbefales å legge til grunn en slik praksis. For å ikke gjøre konstitueringen av kontrollutvalgene mer krevende enn den allerede er, vil vi ikke anbefale å regelfeste dette.*
- *Evalueringen viser at valgarhetsreglene som hindrer utvalgsmedlemmene i å sitte i andre politiske utvalg, bidrar til at kontrollutvalget av flere oppleves som et mindre attraktivt utvalg enn andre kommunale utvalg. Likevel mener vi at det er viktig å bevare utvalgets «nøytrale» rolle for å sikre utvalgets legitimitet i befolkningen, i kommunestyret og overfor forvaltningen. Vi vurderer at det kan være utfordrende at politikere med andre politiske verv i kommunen også skal sitte i kontrollutvalget. Vi anbefaler likevel at en bør gjøre en vurdering av hvilken adgang det skal være*

for kommunalt ansatte som ikke har ledende stillinger eller som er ansatt i rådmannens stab, til å sitte i kontrollutvalget. Det synes klart at det kan være uhensiktsmessig at personer i små stillingsbrøker, som ikke er i en lederposisjon eller i rådmannens stab, ikke skal kunne velges til kontrollutvalget. Det er også uheldig om det stemmer at det er en ulik praksis når det gjelder hvordan dette tolkes blant de ulike fylkesmannsembetene. Vi vil samtidig anbefale å kartlegge omfanget av kommunale styrerepresentanter i kontrollutvalgene, og hvilke eventuelle utfordringer dette skaper for vurderinger av habilitet ved gjennomføring av selskapskontroller.

Planlegging av kontrollarbeidet

- Vår vurdering er at det bør være rom for å tilpasse overordnet analyses form og innhold i den enkelte kommune, og at det vil være vanskelig å gi detaljerte retningslinjer for hvordan arbeidet med overordnet analyse skal gjennomføres. Det finnes i dag både veiledere og annet materiell som kontrollutvalgene kan støtte seg på. Likevel vil vi peke på noen forbedringsområder.
 - a) Gjennomgangen av overordnede analyser i utvalgte kommuner viste at det er utfordrende å utarbeide en risiko- og vesentlighetsanalyse. Metodene som benyttes er lite systematiske, og omfanget av hva risikoanalysen dekker varierer. Vi mener at en forbedring av den overordnede analysen også vil øke kvaliteten på arbeidet i kontrollutvalget spesielt og egenkontrollen i kommunen mer generelt.
 - b) Videre vil vi fremheve at forankring av prosessen knyttet til overordnet analyse ved å involvere et bredt spekter av aktører bidrar til å gi et godt grunnlag for å vurdere kommunens tjenesteområder. I tillegg bidrar bred forankring til bedre grunnlag for utvelgelse og gjennomføring av prosjekter.
 - c) Vi mener også at den overordnede analysen bør skriftliggjøres og samles i et eget dokument slik at både kontrollutvalg, kommunestyret, administrasjonen og andre kan gjøre seg kjent med kontrollutvalgets vurderinger og grunnlaget for utvalgets prioriteringer av prosjekter.
- Vi anbefaler at det bør vurderes om det er hensiktsmessig å skille mellom overordnet analyse for forvaltningsrevisjon og overordnet analyse for selskapskontroll. Det kan argumenteres for at kommunens eierskapsforvaltning bør risikovurderes sammen med resten av den kommunale forvaltningen, og ikke stå i en egen særstilling.
- Det kan vurderes om det bør bli tydeligere føringer for at risikovurderinger og gjennomgang av planene bør være en kontinuerlig del av kontrollutvalgets arbeid, og at disse som et minimum bør rulleres en gang i perioden.

Gjennomføring av forvaltningsrevisjon og selskapskontroll

- Det er stor variasjon i hvilket budsjett kontrollutvalgene har tilgjengelig for å gjennomføre forvaltningsrevisjon og selskapskontroll, og minst en femtedel av kommunene har ikke gjennomført årlig forvaltningsrevisjon. Det bør vurderes virkemidler for å håndheve kravet om årlig forvaltningsrevisjon. For å overvåke hvor mange kommuner som unnlater å gjennomføre pålagt forvaltningsrevisjon bør departementet vurdere å inkludere et spørsmål om antall gjennomførte forvaltningsrevisjoner og selskapskontroller i databasen for kommunal organisering.
- Standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001) er etter vår vurdering tilstrekkelig for å sikre at alle forvaltningsrevisjoner følger noen minimumskrav til gjennomføring av prosjektene. Flere av de krav som standarden stiller bidrar til økt kvalitet i rapportene. Men standarden er ikke tilstrekkelig for å sikre at alle rapporter er av god kvalitet. Det er etter vår vurdering ikke behov for ytterligere krav til retningslinjer for forvaltningsrevisjon, men vi foreslår imidlertid at en gjør en vurdering av om kompetansekravet til forvaltningsrevisorer er tilstrekkelig.
- Vi foreslår at kravene til forvaltningsrevisjon også skal omfatte selskapskontroll, herunder eierskapskontroll. Dersom en slik endring ikke blir vurdert som en aktuell mulighet, er det viktig å etablere noen tydelige retningslinjer knyttet til hva som skiller de to ulike typene av selskapskontroll; eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av selskap, og videre utarbeide retningslinjer for utførelsen av eierskapskontroll.
- Kontrollutvalgslederne opplever ikke at krav om åpne møter legger begrensninger på debatten i kontrollutvalget, og media er sjelden tilstede i møtene. Hovedutfordringen synes å være knyttet til

når og hvordan møter skal lukkes, og det er en del variasjoner knyttet til hvordan dette praktiseres. Vi anbefaler derfor at dette gjerne bør tydeliggjøres i enda større grad både overfor sekretariat og kontrollutvalg.

Oppfølging

- *Undersøkelsen viser at de fleste rapporter inneholder anbefalinger om tiltak, og at revisjonens anbefalinger i stor grad blir vedtatt av kontrollutvalg og kommunestyret. Vi mener at det er viktig å legge ytterligere vekt på betydningen av å formulere anbefalinger (der praksis avviker fra de revisjonskriterier som er lagt til grunn) og på hvordan slike anbefalinger bør formuleres.*
- *Forvaltningen selv opplever at kontrollutvalgets rapporter er en viktig del av egenkontrollen i kommunen, og gir også uttrykk for at forvaltningsrevisjoner og selskapskontroller bidrar både til bedre internkontroll og til læring og forbedring i forvaltningen. Denne evalueringen indikerer at disse prosessene blir styrket dersom rådmannen involveres i plan- og analysearbeidet, og etter vår vurdering bør det derfor oppfordres til involvering av administrasjonen i arbeidet med overordnet analyse.*

Høring

- *Høringer i regi av kontrollutvalget er per i dag (selv med en vid forståelse) et relativt marginalt fenomen, og flere mener at høring som kontrollform har et svært begrenset anvendelsesområde. Dersom dette er en kontrollform de kommunale kontrollutvalgene skal ha adgang til, er det et behov for nasjonale regler og retningslinjer for høringer. Det bør i den forbindelse også gis en klarere definisjon av høringer, som etter vår vurdering bør være snevrere enn dagens praksis tilsier. Vi mener at eventuelle høringer i kontrollutvalget bør skilles fra generelle orienteringer fra rådmannen på den ene siden og granskinger på den andre.*

Sekretariat

- *Etter vår vurdering synes det å ha skjedd en viss konsolidering og profesjonalisering siden kartleggingen FKT gjennomførte i 2009. Samtidig er det behov for å sikre endringer i de (få) tilfellene der sekretariatene er organisert på en måte som ikke er i henhold til regelverket blir endret. Ettersom dette gjelder relativt få sekretariat bør dette etter vår vurdering skje gjennom en direkte henstilling til de aktuelle kommunene/kontrollutvalgene.*
- *Nesten samtlige kontrollutvalgsledere er helt eller ganske enig i at deres kontrollutvalg har et sekretariat som bistår utvalget på en god måte, men vi ser samtidig at det er store variasjoner mellom sekretariatene både når det gjelder hvor mye tid som benyttes på utvalgene og hvilke oppgaver som utføres. Vi vil derfor anbefale tydeligere nasjonale føringer som konkretiserer innholdet i sekretariatets oppgaver.*
- *Sekretariatet har i dag adgang til å gjøre eierskapskontroller, men det er flere eksempler på «eierskapskontroller» som er vanskelig å skille fra forvaltningsrevisjoner av spesifikke selskap. Dette medfører at det gjennomføres forvaltningsrevisjoner som ikke følger standarder for slike revisjoner, og at sekretærer i noen tilfeller i praksis utfører forvaltningsrevisjon for kontrollutvalget. Vi mener at begge formene for selskapskontroll (eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av selskap) bør defineres som forvaltningsrevisjon og omfattes av de samme retningslinjer som gjelder for gjennomføring av forvaltningsrevisjon.»*

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Kommunene
Fylkeskommunene
Fylkesmannsembdene
Justisdepartementet
NKRF

Deres ref	Vår ref	Dato
	-	19.12.2014

Sanksjon og ikrafttredelse av endringer i kommuneloven og offentleglova

I statsråd i dag, 19. desember 2014, sanksjonerte Kongen endringene i kommuneloven og offentleglova som Stortinget vedtok 2. desember 2014. Lovendringene trer i kraft 1. januar 2015.

Endringene i kommuneloven gjelder § 39 a om innbyggerforslag og § 78 nr. 7 om revisors taushetsplikt. Endringen i offentleglova § 5 annet ledd innebærer at det gis mulighet for utsatt innsyn i foreløpige revisorrapporter. I det følgende gir vi en kortfattet beskrivelse av endringene. For øvrig er det lenket til utfyllende informasjon om lovendringene (lovproposisjonen og lovvedtaket) sist i dette brevet.

Innbyggerforslag

I medhold av kommuneloven § 39 a kan innbyggere fremme forslag til kommunestyret på visse vilkår. Det har hittil ikke vært spesifisert i loven hvilket organ som skal ta stillingen til om forslagene skal avvises. Endringen innebærer at kommunestyret selv må treffe avgjørelse om et innbyggerforslag skal avvises. I tillegg skifter ordningen navn fra innbyggerinitiativ til innbyggerforslag.

Revisors taushetsplikt

Endringen i kommuneloven § 78 nr. 7 om revisors taushetsplikt innebærer at revisor nå skal omfattes av forvaltningslovens alminnelige bestemmelser om taushetsplikt. Slik bestemmelsen har vært frem til nå, har revisor hatt taushetsplikt om alt vedkommende har fått kjennskap til under utførelsen av sitt oppdrag. Forvaltningsloven har en balansert avveining mellom beskyttelsesverdige og ikke-beskyttelsesverdige opplysninger, og sikrer at revisor har taushetsplikt om det som er nødvendig.

Postadresse
Postboks 8112 Dep
NO-0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
<http://www.kmd.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 858

Kommunalavdelingen

Saksbehandler
Elisabeth Torkildsen

Utsatt innsyn i foreløpige revisjonsrapporter

Endringen i offentleglova § 5 annet ledd gir en ny hjemmel i offentleglova slik at det blir mulig å utsette offentlig innsyn i foreløpige revisjonsrapporter inntil den endelige rapport foreligger. Endringen innebærer ikke en innsnevring i selve innsynsretten i revisjonsrapporter; det er kun tidspunktet for når en kan få innsyn som endres.

Lovproposisjonen finnes her:

<https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/Prop-113-L-20132014/id761455/>

Innstillingen fra Kommunal- og forvaltningskomiteen finnes her:

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2014-2015/inns-201415-048/>

Og lovvedtakene finnes her:

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Beslutninger/Lovvedtak/2014-2015/vedtak-201415-006/>

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2014-2015/141202/>

Med hilsen

Siri Halvorsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Elisabeth Torkildsen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Navn

Adresse

Postnr Poststed

Samnanger kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Arkivsak: 033
Arkivnr: 2014/232-5
Sakshandsamar: Kari Marie Nygard

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Samnanger kommune	11/15	17.02.2015

Gjennomgang av møteprotokollar

Møteprotokollar gjev informasjon om dei sakene som har vore til politisk handsaming. Kontrollutvalet kan be om nærare informasjon om enkeltsaker og drøfta ulike problemstillingar som ein finn av særleg interesse.

Kontrollutvalet har gjort vedtak om at særskilt ansvar for gjennomgang av møteprotokollar skal fordelast slik:

Kommunestyret	Svein Verner Rødseth
Formannskapet	Elin Dyrseth Liøen
Utval for oppvekst og omsorg	Hans Solberg
Naturutvalet	Lena Tveit

Til dette møtet vil det vera aktuelt med gjennomgang av desse møteinnkallingane / protokollane:

- Kommunestyret 17.12.14.
- Formannskapet 03.12.14 og 11.02.15.
- Utval for oppvekst og omsorg Ikkje møte sidan 25.11.14.
- Naturutvalet 28.01.15.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tek møteprotokollane til orientering.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Kari Marie Nygard
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

PS 12/15 Eventuelt